

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Vybrané kriminologické aspekty vývoje kriminality
v rámci teritoriálního území Města Příbrami za rok 2019 a
2020**

Autor práce: Eliška Ferešová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Eliška Ferešová
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Prezenční
Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Vybrané kriminologické aspekty vývoje kriminality v rámci teritoriálního území Města Příbrami za rok 2019 a 2020

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Selected Criminological Aspects of Crime Development within The Territorial Territory of The City of Příbram for 2019 and 2020

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Mgr. Josef Kříha, PhD.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Duben, 2021

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem „práce“ je obecná širší teoretická charakteristika základního pojmosloví a východisek zkoumané tematické oblasti, včetně užšího analyticko-syntetizujícího vhledu k fenomenologickým konsekvencím stavu, struktury a vývoje kriminality v rámci teritoriálního území Města Příbrami za určující období let 2019 a 2020. **Vedlejší cíl** „práce“ za pomoci užitého dotazníkového šetření úžeji reflektuje monitoring možného páchání kriminality mládeže na vybraných základních a středních školách v rámci teritoriálního území Města Příbram. Na základě realizovaného dotazníkového výzkumného šetření bude detekována četnost zastoupení oslovených respondentů, tj. žáků základních škol na druhém stupni a studentů středních škol.

Student: Eliška Ferešová	06.04.2021	
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.	14.5.2021	
Schvaluji zadání bakalářské práce:		
Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	25.5.2021	
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	21.5.21	
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	24.5.2021	

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Josefu Kříhovi, PhD. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

FEREŠOVÁ, E. *Vybrané kriminologické aspekty vývoje kriminality v rámci teritoriálního území Města Příbrami za rok 2019 a 2020: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. 60 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Klíčová slova: kriminalita, kriminalita mládeže, kriminologie, prevence kriminality, trestný čin

Věcná část bakalářské práce (dále jen „práce“) primárně v širším teoretickém pojetí objasňuje základní pojmosloví a východiska trvale celospolečensky i odborně aktuální tematické oblasti. V rámci užší kriminologicko-fenomenologické reflexe eklekticky demonstruje stav, dynamiku a strukturu zájmové výseče páchané kriminality a tzv. „jiné protispolečenské činnosti“ v rámci teritoriálního území města Příbram. Vedle nosné tematické oblasti je současně věnována pozornost kriminalitě mládeže. Ve shora poukazované subkapitole je definováno základní pojmosloví a východiska, týkající se zkoumaného sociálně-patologického jevu. Zde zpracovatelka „práce“ úžeji demonstruje definice pojmů jako je mládež, děti a mladiství. V neposlední řadě na teoretické úrovni rozvádí problematiku zájmově vybraného sociálně-patologického jevu, tj. šikany na vybraných školských zařízeních v rámci teritoriálního území města Příbram. Kapitola pátá je zaměřena na prevenci kriminality.

Empirická část „práce“ má ambici obohatit její teoreticky orientované části. Po rámcové sekundární demonstraci demografických ukazatelů zájmově reflektovaného teritoriálního území analyzuje jeho bezpečnostní situaci v rámci určujícího časového období. K rozšiřujícímu doplnění empiricky uchopených částí „práce“ v rámci teritoriálního území města Příbram bylo užito metody kvalitativního empirického šetření v podobě řízených rozhovorů, směřovaných k osloveným respondentům, tj. příslušníkům Policie České republiky, služebně zařazených v rámci místně a věcně příslušné součásti Policie ČR Krajského ředitelství Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, tak i kvantitativního (dotazníkového) výzkumného šetření, jež sleduje možný výskyt zájmového segmentu kriminality mládeže, směřovanou k vybraným školským zařízením, tj. základním a středním školám v Příbrami.

ABSTRACT

FEREŠOVÁ, E. *Selected Criminological Aspects of Crime Development within The Territorial Territory of The City of Příbram for 2019 and 2020: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2021. 60. Supervisor: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Key words: crime, juvenile delinquency, criminology, crime prevention

The substantial part of bachelor's thesis (referred as "the thesis") primarily explains the basic conceptual framework and background of thematic area of permanent social and professional relevance in a broader theoretical concept. Within a narrower phenomenological reflection, it eclectically proves the state, dynamics, and structure of the discovered area of crime and other anti-social activities within territorial area of Příbram City. Besides the main thematic area, attention is also dedicated to the crime of youth. This chapter defines the basic terminology and background concerning the social-pathological phenomenon. Here the author of the "thesis" proves more narrowly the definitions of terms such as a youth, children, and juveniles. Subsequently, the sanctions for acts committed by youth are presented. Finally, at the theoretical level, it elaborates on the issue of the social-pathological phenomenon, i.e., bullying in selected school facilities within of the Příbram City. The fifth chapter focuses on the prevention of crime.

The empirical part of the "thesis" adds its theoretically oriented parts. After a framework demonstration of demographic indicators in mentioned area of interest. To add the empirically parts of the "thesis" within the area of the Příbram City, the method of qualitative research in the form of guided interviews with the respondents were provided. The method of interviewing respondents was used in the form of quantitative (questionnaire) research survey, which demonstrates the part of criminal activities in youth, directed to selected educational institutions, i.e., primary, and secondary schools in Příbram.

Obsah

Úvod.....	9
Cíl a metodika bakalářské práce	10
1 Vymezení pojmu kriminalita.....	8
1.1 Členění kriminality.....	9
1.2 Stav kriminality	10
1.3 Úroveň kriminality	10
1.4 Dynamika kriminality	11
1.5 Struktura kriminality	11
1.6 Statistiky kriminality	13
2 Kriminalita jako předmět kriminologie.....	14
2.1 Úkoly kriminologie	15
2.2 Kriminogenní faktory	15
2.3 Pachatel	16
2.4 Oběť.....	17
2.5 Kriminalita a ostatní vědy	19
3 Kriminalita mládeže.....	20
4 Prevence kriminality	22
4.1 Struktura prevence.....	22
4.2 Úrovně preventivních aktivit.....	23
4.3 Další členění preventivních aktivit.....	23
5 Empirická část BP.....	25
5.1 Charakteristika vybrané oblasti výzkumného empirického šetření.....	25

5.2 Výsledky výzkumného šetření stavu a vývoje kriminality za určující období v Příbrami	27
5.3 Empirické šetření – Mládež a kriminalita	37
Závěr.....	43
Seznam použitých zdrojů.....	47
Seznam zkratk	51
Seznam tabulek a grafů	52
Přílohy	53

Úvod

Kriminalita se obecně řadí mezi společensky nežádoucí, tzv. sociálně-patologický jev a je neoddiskutovatelným faktem, že tento fenomén zasluhuje trvalou a neustálou celospolečenskou i odbornou pozornost. Motivačním faktorem výběru zkoumaného tématu „práce“ byl determinován jak osobní a místní znalostí daného teritoriálního území, tak prvotním zájmem jeho zpracovatelky rámcově fenomenologicky analyzovat vybraný segment kriminality či tzv. „jiné protispolečenské činnosti“ za určující období v intencích daného teritoriálního území města Příbram. Věcná část „práce“ má tendenci primárně úžeji definovat vybrané kriminologicko-fenomenologické a juristické konsekvence základních pojmoslovných východisek. Sekundárním tématem „práce“, která mimo jiné sleduje naplnění vedlejšího cíle „práce“ je empirická analýza zájmové výšeče kriminality na vybraných školských zařízeních v rámci území města Příbram, a to na základních a středních školách. Zpracovatelka „práce“ dále analyzuje upotřebitelnost vybraných legislativních nástrojů veřejného práva pro potírání vybraného segmentu kriminality či tzv. „jiné protispolečenské činnosti“, plynoucí např. z jednotlivých hmotněprávních a procesněprávních ustanovení příslušných zvláštních právních předpisů, např. zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (dále jen „**zákon o odpovědnosti mládeže**“), či zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**trestní zákoník**“). Dále zákona č. 250/2016 o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o odpovědnosti za přestupky**“), zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o některých přestupcích**“), či zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o Policii ČR**“). V závěru teoretické části je zdůrazněna významnost aplikačního využití preventivních opatření, která jsou uplatňována v daném teritoriálním území města Příbram. V navazující empirické části „práce“ jsou vyhodnocovány kvalitativní a kvantitativní ukazatelé zájmově reflektované kriminality či „jiné protispolečenské činnosti“, týkající se shora uvedeného území města Příbram.

Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem „práce“ je širší teoretická charakteristika základního pojmosloví a východisek zkoumané tematické oblasti, včetně užšího analyticko-syntetizujícího vhledu k vybraným fenomenologickým konsekvencím, tj. stavu, struktury a dynamiky vývoje kriminality v rámci teritoriálního území města Příbram za určující období let 2019 a 2020. Vedlejší cíl „práce“ reflektuje možný výskyt vybraného segmentu kriminality mládeže na vybraných školských zařízeních za použití výzkumného kvantitativního (dotazníkového) šetření. Na základě empirického šetření bude úžeji fenomenologicky detekována četnost zastoupení oslovených respondentů, tj. žáků základních a středních škol, kteří se stali obětí společenského sociálně-patologického jevu, tj. „šikany“. Obsahová část „práce“ je členěna na teoretickou a empirickou část. Teoretická část „práce“ za pomoci rešerše odborné literatury a dostupných pramenů objasní základní teoretická východiska, vztahující se ke zkoumané tematické oblasti. V užším kriminologickém postihu poukazuje na metodu, která hodnotí registrovanou kriminalitu ve městě Příbram za pomoci policejních statistik. K metodě popisné analýzy byla přidána metoda komparace páchané kriminality v rámci zkoumaného určujícího období, včetně vyhodnocení kvantitativních ukazatelů zájmově reflektované kriminality. Ambicí zpracovatelky „práce“ je dále vyhodnotit pomocí strukturovaných rozhovorů poukazované zvláštnosti potírání kriminality či tzv. „jiné protispoločenské činnosti“ u oslovených respondentů, tj. příslušníků PČR, kteří se podílí na plnění základních úkolů PČR, které jsou v rámci daného operačního prostoru „ex lege“ vymezeného v aplikaci ustanovení § 2 „*zákona o Policii ČR*“. Původním záměrem zpracovatelky „práce“ bylo získat kvalitativní ukazatele empirického šetření, realizované pomocí řízených rozhovorů, které byly směřované k jednotlivým službám místně a věcně příslušné součásti PČR, tj. Krajského ředitelství Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, kde byla získána omezená zpětná empirická vazba od příslušníků PČR, zařazených v rámci oddělení hlídkové služby a oddělení kybernetické kriminality a analytiky shora uvedené policejní součásti. Dále byla použita metoda kvantitativního (dotazníkového) šetření, týkajícího se monitoringu vybrané výšece kriminality mládeže, která bude směřována k osloveným respondentům na vybraných školských zařízeních města Příbram.

1 Vymezení pojmu kriminalita

Při vymezení základního pojmosloví a východisek tematické oblasti je nezbytné prvotně determinovat základní pojmy kriminality. Dle názorů jednotlivých autorů je pohled na tento fenomén odlišně definován. Kriminalita neboli zločinnost je negativní jev (především jev sociálně–patologický), kterým se zabývá vědní obor kriminologie. V rámci vědního oboru kriminologie existuje pojem fenomenologie, která striktněji popisuje stránku kriminality, tj. zabývá se jevy, projevy, stavem, dynamikou a strukturou. Etiologie se zabývá příčinami, vznikem, pohybem a změnami zmíněného fenoménu. Svatoš¹ vymezuje kriminalitu jako souhrn trestných činů spáchaných na určitém území za stanovené období. Takto je definováno juristické vymezení kriminality, které vychází z „trestního zákoníku“.² Zločinnost je definována společenským řádem, který je základem pro fungování společnosti. Kořenem tohoto řádu jsou společenské a formální normy. Formálními normami se rozumí zákony, které se musí dodržovat a respektovat.

Delikvence je širší pojem než kriminalita. Pochází z latinského slova *delinquere* = provinit se. Jde o chování, které porušuje právní i společenské normy a tím způsobuje společnosti nebo jednotlivci újmu. Zahrnuje mimo jiné protiprávní jednání naplňující skutkovou podstatu přestupku. Do této skupiny řadíme i delikvenci mládeže, která zahrnuje i činy jinak trestné (spáchané osobami mladšími 15 let). Delikvence mládeže souvisí do jisté míry s biologickým, mentálním a sociálním zráním. Na tento typ delikvence působí vliv výchovného prostředí rodiny, školy aj. V oblasti delikvence jsou obecně zařazeny rovněž delikty správní, disciplinární, soudní a pořádkové.

Negativní společenské jevy (neboli sociálně patologické) nejsou sankciovány, neporušují zákon a v jisté míře je společnost akceptuje. V kriminologii se používá také pojem „jiné sociálně patologické jevy“, kterými se označují sociálně patologické projevy nekriminální povahy často související s činností, která může přispívat k rozvoji podhoubí.³ Do dané skupiny se řadí například prostituce, alkoholismus, sebevraždy.

¹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2012. s. 26.

² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., *Zákon trestní zákoník*. 2009. §13 odst. (1), (2).

³ VICHLENDÁ M., KRČEK I. „*Kriminologie*“. Karviná: Střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o. 2011, s. 8. Dostupné z WWW: <https://dokumenty.site/document/konec-kriminalistika-vichlenda-sosoom-zlincz-vzniku-tto-studijn-opory-se-podileli.html> >>.

Oproti tomu **protispolečenské jednání** je pojem ze všech nejširší, zahrnuje kriminalitu, delikvenci a negativní společenské jevy.⁴

1.1 Členění kriminality

Kriminalita se dělí na: **Zjevnou neboli registrovanou**, kterou získáváme z oficiálních statistik (policejních, justičních, statistik vězeňské služby a probační a mediační služby). V rámci zjevné kriminality jsou aktivní orgány činné v trestním řízení (dále jen „**OČTŘ**“), získané informace jsou vkládány do zmíněných statistik. Mezi „**OČTŘ**“ se řadí policejní orgány, soudy a státní zastupitelství. Policejním orgánem se rozumí útvary PČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen „**GIBS**“), pověřené orgány Vězeňské služby ČR, pověřené celní orgány v trestním řízení, pověřené orgány Vojenské služby činné v trestním řízení.

Skrytou (latentní) kriminalitu charakterizujeme jako stav, který není zaznamenán v oficiálních statistikách („**OČTŘ**“ je neuvádí). Může dosahovat stejných nebo vyšších hodnot než registrovaná a zobrazuje se „v černých nebo šedých číslech“. V případě, že trestný čin není nahlášený, je zařazen do „černých čísel“, ale v případě, že trestný čin z nějakého důvodu byl policií zatajen nebo nelze zjistit pachatele, přesouvá se do sektoru „šedých čísel“. Latentní kriminalitu zjišťují „**OČTŘ**“ viktimizačními výzkumy, kdy se dotazují obětí trestné činnosti. Dále ji zjišťují pomocí dotazovaných osob, které jsou seznámeny s určitým typem kriminality. Orgány „**OČTŘ**“ se mohou s dotazy obrátit i na pachatele, k zjištění jeho předchozí trestné činnosti. Mezi další členění kriminality řadíme **skutečnou či celkovou**, která rovněž zahrnuje latentní i registrovanou.⁵

⁴ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2012. s. 25–26.

⁵ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. s. 16.

1.2 Stav kriminality

Stav kriminality neboli rozsah, vyjadřuje počet trestných činů spáchaných na specifikovaném území za určitý časový úsek. Časovým úsekem je zpravidla jeden rok, území je charakterizováno rozlohou České republiky nebo jednotlivými kraji. Podle Svatoše (2012) stavem rozumíme registrovanou kriminalitu, která se neshoduje se skutečnou a není známá, proto se její část odhaduje.⁶ Rozsah se uvádí v absolutních číslech. Jde o nejproměnlivější ukazatel, kdy např. kriminalita v městě Příbram za rok 2019 vzrostla oproti předešlému roku o přibližně 8 %, naopak v roce 2020 došlo k poklesu (viz Graf č. 3).

1.3 Úroveň kriminality

Úroveň kriminality neboli intenzita se přepočítává na určitý počet obyvatel na specifickém území. Je vyjadřována v indexech, většinou se udává na 10 000 nebo 100 000 obyvatel na vymezeném území.

Intenzita se počítá dle vzorce:

$$\text{Index kriminality} = \frac{\text{počet TČ}}{\text{počet obyvatel}} \times 10\,000.$$

V rámci „práce“ je analyzována úroveň kriminality na území města Příbram v roce 2019 (tab. č. 1). Tabulka vyhodnocuje úroveň registrované kriminality, kdy pomocí indexu charakterizuje intenzitu kriminality na daném území při přepočtu na počet obyvatel.

⁶ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2012. s. 31.

Trestné činy zaznamenané PČR ve městě Příbram na 10 000 obyvatel	1775
Počet obyvatel ve městě Příbram	34 899 obyvatel
Výpočet indexu kriminality	$\frac{1775}{34\ 899} \times 10\ 000$
Výsledný index kriminality (Příbram)	508,61

tab. č. 1: „Výpočet indexu registrovaných trestných činů ve městě Příbram za rok 2019“⁷

1.4 Dynamika kriminality

Synonymem dynamiky kriminality je vývoj trestné činnosti. Zabývá se trestnou činností „v pohybu“ za určitou dobu a na definovaném území. V souladu s dynamikou se používají pojmy jako tendence a trend kriminality, což jsou výsledky jejího zkoumání. Pokud klesá nebo stoupá, hovoříme o stagnaci kriminality. Například vývoj kriminality ve městě Příbram za určující období 2019 a 2020 má klesající tendenci (viz Graf č. 1 – Graf. č. 3).

1.5 Struktura kriminality

V rámci území města Příbram se zpracovatelka „práce“ zaměřila na nejčastější druhy kriminality, které se objevily v daném regionu. Z pohledu kriminologického lze charakterizovat strukturu kriminality na obecnou a hospodářskou (viz kapitola 2.6 Statistiky kriminality). Obecná kriminalita se dělí na:

Násilnou kriminalitu, což je pojem kriminologický, nikoli právní. Zmíněná zločinnost je směřována proti životu, zdraví a také majetku. Násilí je útok na fyzickou nebo na psychiku člověka, tedy jde o použití agrese na jinou osobu. Dále může být použito i proti věci či na vlastní osobě (sebevražda). Pokud budeme chtít juristicky definovat násilnou kriminalitu, je možné vycházet z jednotlivých ustanovení „trestního zákoníku“ (trestné činy proti životu a zdraví, trestné činy proti republice atd.). Násilí, jako takové,

⁷ tab. č. 1 – „Vlastní zdroj“, data získaná z: „Statistika kriminality na Příbramsku za rok 2019“. Příbram. 2019. Dostupné z WWW: << <https://bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminality-na-pribramsku-v-roce-2019>>>.

je pouze alternativním znakem trestného činu.⁸ Z pohledu sociologického jde o jev, který byl vyvolán sociálními procesy. Do této skupiny jsou zařazeny trestné činy jako je týrání svěřené osoby (viz aplikace ustanovení § 198 cit. „*trestního zákoníku*“, vražda (viz aplikace ustanovení § 140 cit. „*trestního zákoníku*“), loupež (viz aplikace ustanovení § 173 cit. „*trestního zákoníku*“), ublížení na zdraví (viz aplikace ustanovení §§ 146 – 148 cit. „*trestního zákoníku*“), vydírání (viz aplikace ustanovení § 175 cit. „*trestního zákoníku*“), omezování osobní svobody (viz aplikace ustanovení § 171 cit. „*trestního zákoníku*“) a jiné.

Mravnostní kriminalita je spojena s pohlavním pudem, sexuální morálkou a sociálně tolerovaným sexuálním chováním. Jedná se buď o prostituci nebo sexuální kriminalitu. Sexuální zločinnost zahrnuje trestné činy, které jsou motivované sexuální potřebou, tj. ukájením pohlavního pudu formami, které společnost netoleruje. Do této skupiny se řadí například znásilnění (viz aplikace ustanovení § 185 cit. „*trestního zákoníku*“), sexuální nátlak (viz aplikace ustanovení § 186 cit. „*trestního zákoníku*“) a pohlavní zneužívání (viz aplikace ustanovení § 187 cit. „*trestního zákoníku*“). Podstatou prostituce je získávání peněz uspokojením sexuálních potřeb jiné osoby. V ČR je trestný čin kuplířství (viz aplikace ustanovení § 189 cit. „*trestního zákoníku*“) a o obchodování s lidmi, nicméně v případě prostituce se o trestný čin nejedná.

Majetková kriminalita zahrnuje trestné činy proti majetku a představuje největší část registrované kriminality. Předmětem trestné činnosti je majetek občanů, právnických osob a státu. Tyto trestné činy jsou vymezeny v 5. hlavě „*trestního zákoníku*“ a spadá sem krádež (viz aplikace ustanovení § 205 cit. zákona), zpronevěra (viz aplikace ustanovení § 206 cit. zákona), podvod (viz aplikace ustanovení § 209 cit. zákona), dále pojistný podvod (viz aplikace ustanovení § 210 cit. zákona), podvod úvěrový (viz aplikace ustanovení § 211 cit. zákona), lichva (viz aplikace ustanovení § 218 cit. zákona), zatajení věci (viz aplikace ustanovení § 219 cit. zákona), poškození věřitele (viz aplikace ustanovení § 22 cit. zákona) a další.

Drogová kriminalita představuje užívání návykových látek jako je alkohol, omamné látky, psychotropní látky a jedy. Jedná se o globální problém, a proto jednotlivé státy vyvíjí úsilí, aby zmiňované kriminalitě předešly. Užívané látky vyvolávají závislost,

⁸ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola Evropských a Regionálních studií, 2009. s. 51.

a to jak fyzickou, tak i psychickou. V souladu s ní narůstají škody jedincům i společnosti. Návykové látky způsobují negativní ovlivnění lidské psychiky a mohou ovlivnit lidské rozpoznávací schopnosti nebo chování. Trestné činy v oblasti drog jsou podle §§ 283–288 cit. „*trestního zákoníku*“ např. nedovolená výroba a nakládání s omamnými, psychotropními látkami a jedy. „Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitý trest“.⁹

Jak zpracovatelka „práce“ avizovala výše, strukturu kriminality tvoří vedle obecné kriminality i kriminalita hospodářská. Hospodářská (ekonomická) kriminalita je zaměřená proti hospodářskému řádu a jeho fungování, kdy se zneužívají nástroje daného řádu. Do této skupiny se řadí trestné činy spojené s financemi (př. kriminalita na kapitálovém trhu, krácení státu na daních aj.). Příklady hospodářských trestných činů jsou např. padělání a pozměnění věcí (viz aplikace ustanovení § 233 „*trestního zákoníku*“), neoprávněná výroba peněz (viz aplikace ustanovení § 237 „*trestního zákoníku*“), neoprávněné podnikání (viz aplikace ustanovení § 251 „*trestního zákoníku*“) a jiné.

1.6 Statistiky kriminality

Jsou základními prameny pro získání informací o kriminalitě. Realizuje je Policie ČR, státní zastupitelství, soudy a věznice. Existují tři druhy oficiálních statistik:

- a) Policejní statistika, kterou vyhotovuje Policejní prezidium ČR. Eviduje registrované TČ a stíhané osoby (pachatele). Součástí policejní statistiky je Evidenční statistický systém (ESSK) a Statistika dopravní policie.
- b) Justiční statistika zahrnuje statistiku státních zastupitelství a soudů, obsahuje údaje o známých pachatelích, obžalovaných osobách, pravomocně odsouzených osobách a eviduje počet trestných činů.
- c) Vězeňská statistika je zpracovaná a publikovaná Generálním ředitelstvím Vězeňské služby ČR. Obsahuje demografické údaje a informace související se zjišťováním výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody.¹⁰

⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. *Zákon trestní zákoník*. § 283 odst. 1 cit. zákona.

¹⁰ NOVOTNÁ, O. a ZAPLETAL, J., kol. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. s. 51-56.

2 Kriminalita jako předmět kriminologie

Pojem kriminologie pochází z latinského slova *crimen* (zločin) a řeckého slova *logos* (věda). Podle publikace Miroslava Scheinosta¹¹ jde o obor relativně mladý, který vznikl v šedesátých letech minulého století. Ve většině publikacích můžeme zaznamenat její odlišné vymezení. Zpracovatelka „práce“ určuje definice kriminologie z publikací od Kaisera, Novotného a Zapletala, Kuchty a Válkové a v poslední řadě Nezkusila, který je spjat se staršími publikacemi.

Kaiser¹² na kriminologii pohlíží jako na uspořádaný celek empirického vědění, zabývající se zločinem, zločinci, negativními sociálními „nápadnostmi“ a kontrolou tohoto chování. Oproti zmiňované definici, kterou publikuje Kaiser, Novotný a Zapletal¹³ uvedli popis stručnější. Kriminologii určují jako vědu o kriminalitě neboli zločinnosti, jejích pachatelích, obětech a kontrole. Kuchta a Válková¹⁴ ji definují jako společenskou disciplínu, zabývající se jak pachateli, oběti, kontrolou tak i společností. Podle Nezkusila¹⁵ a jeho nejrozsáhlejšího popisu, jde o vědní obor, zabývající se stavem, strukturou, dynamikou kriminality, jejími příčinami a podmínkami. Déle se zabývá osobností pachatele a prevencí.

Kriminologie je samostatný vědní obor, který má vlastní předmět zkoumání (tj. kriminalita, pachatelé, oběti, kontrola kriminality) a metody. Ve vztahu k trestnímu právu, zkoumá trestný čin a zločinnost jako reálně existující fenomén. Při svém zkoumání aplikuje metody empirických věd a je vedena úsilím o poznání pravdy.¹⁶ Empirické vědy jsou vědy, které získávají informace z pozorování či pokusu.

¹¹ SCHEINOST M., *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 238.

¹² KAISER, G. *Kriminologie*. 1. vyd. Praha: C. H., Beck, 1994, s. 1.

¹³ NOVOTNÝ, O.; ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001, s.15.

¹⁴ KUCHTA, J.; VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 1.

¹⁵ NEZKUSIL, J a kol. *Československá kriminologie*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1978, s.8.

¹⁶ GRÍVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, M. a kol. *Kriminologie*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 25.

2.1 Úkoly kriminologie

Základním úkolem kriminologie je zjistit z jakého důvodu dochází k páchání trestné činnosti a jak jí předcházet.¹⁷ Dále je nutné získávat pomocí analýzy podstatné poznatky o kriminalitě, ve vztahu k příčinám. Doporučuje účinná opatření, aby se příčinám zamezilo, a to z pohledu trestní represe (př. zpřísnění trestů) a prevence (viz kapitola 5). Úzce souvisí s úspěšným plněním úkolů kriminologie. Příčiny jsou dvojího typu: **objektivní příčiny** a **subjektivní**. U objektivních příčin spolu s podmínkami (nezaměstnanost, vzdělání atd.), není nutnost zavinění pachatele. Subjektivní příčiny závisí na zavinění, motivu, a osobě pachatele.

2.2 Kriminogenní faktory

Jsou skutečnosti, které vedou ke vzniku kriminality. Pod pojmem kriminogenní faktor je nutné chápat určitý rizikový článek, který vyvolává, podporuje nebo ulehčuje páchání trestné činnosti. Na základě jejich analýzy je zjišťováno, jaký druh trestných činů je páchán, kdo a proč je obětí kriminality a další. Jejich kombinováním lze odhadovat obecnější příčiny trestné činnosti.¹⁸ Tyto faktory můžeme rozdělit do pěti skupin:

- a) Podle rozsahu, které dále dělíme na **subjektivní**, ty se týkají psychické a fyzické stránky jednotlivce a na **objektivní**, týkající se celé společnosti (př. vliv rodiny, přátel, školy aj. činitele).
- b) Podle úrovně, které se člení do tří podskupin: **obecné**, které zahrnují trestnou činnost jako společenský jev (např. kriminalita v počítačovém prostředí). Dále na **konkrétní**, zahrnující příčiny, motivy a souvislosti trestné činnosti. A v poslední řadě na **zvláštní** to jsou činitelé, kteří jsou charakterističtí pro danou kriminalitu.
- c) Podle místa jsou faktory, vztahující se na místo, které je vhodné pro páchání trestného činu.
- d) Podle času, které se týkající času momentu, kdy se trestný čin stane (př. ve dne, v noci ...).

¹⁷ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2012. s 22.

¹⁸ SCHEINOST M. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologie a sociální prevenci, 2010. s. 19-20.

- e) Podle doby trvání jsou faktory, které svým dlouhodobým trváním vyvolají spáchání trestného činu.¹⁹

2.3 Pachatel

Pachateli jsou osoby, které spáchaly trestný čin a jsou trestně odpovědné i trestně neodpovědné (mladší 15 let a osoby nepříčetné). Dále to mohou být recidivisté (potencionální pachatelé) a osoby, které disponují sociálním patologickým chováním (př. drogově závislí, alkoholici, gambleři apod.). „Pachatel trestného činu je ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil jiné osoby, která není trestně odpovědná pro nedostatek věku, nepříčetnost, omyl, anebo proto, že jednala v nutné obraně, krajní nouzi či za jiné okolnosti vylučující protiprávnost, anebo sama nejednala nebo nejednala zaviněně. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil takové osoby, která nejednala ve zvláštním úmyslu či z pohnutky předpokládané zákonem; v těchto případech není vyloučena trestní odpovědnost takové osoby za jiný trestný čin, který tímto jednáním spáchala“²⁰, definováno „*trestním zákoníkem*“.

Pachatele a jeho chování ovlivňuje biologický základ, vliv společnosti a jeho způsob života. Kriminologická typologie člení pachatele do skupin podle určitých znaků.²¹ V tomto případě hraje svou roli spolupráce s psychologií, která udává 4 základní skupiny podle temperamentu: melancholik, flegmatik, choleric a sangvinik. Dalšími aspekty jsou: biologický aspekt, aspekt kriminální antropologie (stavba kostí), stavba těla atd. Podle vlastních zkušeností osloveného příslušníka PČR služebně zařazeného ve služební hodnosti vrchního asistenta u místně a věcně příslušné policejní součásti Policie ČR Krajského ředitelství Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, oddělení hlídkové služby a příslušníka služebně zařazeného ve služební hodnosti inspektora, oddělení kybernetické kriminality a analytiky, vykonávající funkci analytika jsou nejčastějšími pachateli obecné kriminality na teritoriálním území města Příbram příslušníci národnostních menšin, osoby sociálně slabé a drogově závislé.

¹⁹ ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex Publishing, 2004. s. 14–15.

²⁰ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 40/2009 Sb. „*Zákon trestní zákoník*. §22, (1), (2).

²¹ VICHLENDÁ, M. KRČEK, I. *Kriminologie*. Karviná: Střední odborná škola ochrany a majetku s.r.o., 2011, s. 90–91. Dostupné z WWW: << <https://dokumenty.site/documents/konec-kriminalistika-vichlenda-sosoom-zlincz-vzniku-tto-studijn-opory-se-podileli-html>. >>.

Kriminologie s ohledem na pachatele hledá odpovědi na otázky: Jestli se zločincem člověk rodí nebo stává? Zda jsou specifickými osobami? Lze ovlivnit pachatele trestem, výchovou nebo léčením? Jaké faktory hrají roli při vzniku trestného činu a jeho průběhu? Dále je důležitou součástí prognóza (též predikce), která nám odhaduje budoucí život pachatele. Individuální predikce posuzuje, jestli se bude v budoucnu dopouštět opakovaně trestné činnosti, vychází vždy z charakteristiky osoby pachatele, sociálního vývoje, životního stylu a sociálního prostředí ve kterém žije. K tomuto odhadu se používají různé metody:

- Statická metoda je zaměřená na predikční tabulky, tj. znalost rizikových faktorů individuálního kriminálního jednání.
- Klinická neboli expertizní metoda, pachatele zkoumá znalec.
- Intuitivní metoda spočívá v odhadu jiného odborníka (policista, psycholog atd.).²²

2.4 Oběť

Oběť trestného činu je fyzická osoba dotčená trestným činem.²³ V této souvislosti má zpracovatelka „práce“ ambici definovat osoby poškozené. Poškozený může být fyzická i právnická osoba. Naukou, která se zabývá oběťmi trestného činu, jejich rolí v průběhu, pomocí obětem a způsoby, jak zabránit viktimizaci potencionálních obětí, se nazývá **viktimologie**. Kaiser²⁴ ve své knize uvádí, že viktimologie je někdy chápaná jako samostatná disciplína, která se jako paralelní věda kriminologie zaměřuje pouze na oběti trestného činu a nehod.

Dále se ve vztahu k obětem používají následující termíny: **viktimnost** a **viktimizace**. Viktimnost je předpoklad jedince či skupiny stát se obětí trestného činu. Je zaměřená na oběti, které jsou pachatelem záměrně vybrány, a to z různých důvodů (př. profese, agresivita na straně pachatele). V tomto případě nebyl vyslán impuls, kdy by se fyzická osoba mohla stát obětí potencionální. Oproti tomu proces viktimizace spočívá

²² SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2012, s. 22.

²³ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola Evropských a Regionálních studií, 2009, s. 27.

²⁴ KAISER, G. *Kriminologie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1994, s. 221.

v tom, že se z potencionální oběti stane oběť skutečná. V tomto případě pachatel od oběti dostane podnět k spáchání trestného činu (př. flirt, provokace, aj.).²⁵

$$\text{Index viktimizace} = \frac{\text{Počet obětí}}{\text{počet obyvatel}} \times 100\,000$$

Index viktimizace lze spočítat jako počet obětí ku počtu obyvatel krát 100 000. Indexy počítáme proto, abychom porovnali zdánlivě neporovnatelné (př. stát vs. obce).²⁶

Podle Zoubkové a Moulisové²⁷ se viktimizace dělí do tří fází: **primární, sekundární a terciální**. Primární viktimizace má přímou souvislost s trestním jednáním pachatele. Sekundární, vzniká procesy, které následují po spáchání trestného činu. Jde o nesprávnou činnost státních orgánů, chování pachatele nebo o sociálním prostředí. Terciální viktimizace vzniká ve chvíli, kdy se oběť nemůže vyrovnat s traumatickou zkušeností, přestože již došlo k uzdravení a k opětovnému navázání sociálních vztahů. V tomto případě oběť mění svoje životní hodnoty a styl. Následně těžce navazuje na svůj původní život. Podobně jako u pachatelů, rozdělujeme i oběti podle několika kritérií:

- a) Které zavinily svou viktimizaci.
- b) Laicky řečeno „oběť provokatér“.
- c) Oběti, které nezavinily svou viktimizaci.
- d) Příslušné osoby negativně či pozitivně hodnocené rizikové skupiny.
- e) Skrytá oběť, která zůstává utajena před „OČTŘ“ (např. z důvodu strachu nahlásit trestný čin).
- f) Predestinovaná oběť, jež disponuje vysokým rizikem viktimizace (př. prostitutky).
- g) Oběť předstírající, ta předstírá (inscenuje), že byla obětí z nějakého důvodu.
- h) Hypertrofující oběť zveličuje situaci, která se stala.
- i) Dobrovolná oběť je osoba, která chce být obětí trestného činu, aby upoutala pozornost okolí.

²⁵ VICHLENDÁ, M. KRČEK, I. *Kriminologie*. Karviná: Střední odborná škola ochrany a majetku s.r.o., 2011, s. 107. Dostupné z WWW: << <https://dokumenty.site/documents/konec-kriminalistika-vichlenda-sosoom-zlincz-vzniku-tto-studijn-opory-se-podileli-html>. >>.

²⁶ VICHLENDÁ, M. KRČEK, I. *Kriminologie*. Karviná: Střední odborná škola ochrany a majetku s.r.o., 2011, s. 108. Dostupné z WWW: << <https://dokumenty.site/documents/konec-kriminalistika-vichlenda-sosoom-zlincz-vzniku-tto-studijn-opory-se-podileli-html>. >>.

²⁷ ZOUBKOVÁ I., MOULISOVÁ M., *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex, 2004, s. 30.

j) Oběť recidivista se stává obětí opakovaně.²⁸

2.5 Kriminalita a ostatní vědy

Kriminologie patří mezi vědní obory, jejíž předmětem zkoumání je zločinnost. Ostatní vědy jsou s kriminalitou, popř. kriminologií spojené velmi úzce nebo jsou ve vzájemném vztahu, kdy si předávají vědecké poznatky vlastního bádání. Vědou, která je kriminologii nejbližší je kriminalistika, která se řadí k naukám empirickému zkoumání. Jde o samostatný vědní obor, a tudíž není součástí trestního práva a je zaměřena na dva okruhy zkoumání:

- a) na podstatu vzniku, existence a zániku stop a dalších významných skutečností o uskutečněných trestných činech,
- b) na podstatu vyhledávání, seskupování a analýzy stop spáchaných kriminálních činů a jejich informací.²⁹

Trestněprávní věda je vědou normativní, jejímž cílem je spravedlivé vyhodnocení kriminality a její rozhodování. Stanovuje, co je a není trestné a jaká represe může být aplikována v případě spáchaní trestného činu. Dále se zabývá hmotným a procesním trestním právem. Trestní právo hmotné pohlíží na kriminalitu legislativní úrovní. Definuje, co je trestným činem, jaké tresty za ně mohou být uloženy atd. Trestní právo procesní se zabývá postupy „OČTŘ“ a procesem řízení ve věcech trestních.³⁰ Penologie, se řadí k nejrozsáhlejší vědní disciplínám. Zabývá se trestem a trestáním pravomocně odsouzených pachatelů trestného činu, především zkoumá účinky sankcí s důrazem na působení trestaných. Následně sleduje sankcionované osoby s cílem zamezit tomu, aby se nestaly pachatelé recidivisty.³¹ Forenzní disciplíny jsou obory vzniklé na bázi vlastních mateřských disciplín, které se v historickém vývoji soustřeďovaly na řešení specifických úkolů trestněprávní praxe a jejich výzkumná činnost vedla k úzkému vztahu s kriminalistikou a tím pádem i s kriminalitou jako takovou.³²

²⁸ FAKULTA SPORTOVNÍCH STUDIÍ MASARYKOVY UNIVERZITY. *Kriminologie - 8. Viktimologie* [online]. 22.7. 2013. Dostupné z WWW: << <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearnig/kriminologie/viktimologie>. >>.

²⁹ MUSIL, J. KONRÁD, Z. a SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 3-4.

³⁰ ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex Publishing, 2004. s. 9.

³¹ SOCHŮREK, J. *Úvod do penologie 1.vydání*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008. s. 8-10.

³² VICHLENDÁ M., KŘEČEK I., *Kriminologie*. Karviná: Střední odborná škola ochrany a majetku s. r. o., 2011. s. 12. Dostupné z WWW: <https://dokumenty.site/document/konec-kriminalistika-vichlenda-sosoom-zlincz-vzniku-tto-studijn-opory-se-podileli.html> >>.

3 Kriminalita mládeže

Danou tematiku analyzuje zákon „o odpovědnosti mládeže“. Kriminalitu mládeže zpracovatelka „práce“ popisuje jako trestné činy, činy jinak trestné a „jiné společensko-patologické jevy“ spáchané osobami mladšími 18 let. Mládež, která překročila společenské a právní normy a je rozdělená do dvou skupin:

a) děti jsou osoby, které v době spáchání trestného činu neboli činu jinak trestného nepřekročily 15. rok svého věku. Tyto osoby nejsou trestně odpovědné. Při stanovení trestní neodpovědnosti pro nedostatek věku vychází ze skutečnosti, že tyto osoby nejsou ještě natolik vyspělé, aby chápaly skutečnou nebezpečnost určitého protiprávního činu.³³ Výjimkou je, když pachatel mezi 12 a 15 rokem spáchá trestný čin, za který mu dle „trestního zákoníku“ může být uložen výjimečný trest (viz analýza ustanovení § 54 cit. zákona).

b) Mladiství podle zákona „o odpovědnosti mládeže“ jsou osoby, „které v době spáchání provinění dovršily patnáctý rok a nepřekročily osmnáctý rok svého věku; má se za to, že mladistvým je i ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok věku, ale u něhož není možné bez důvodné pochybnosti určit, že v době spáchání provinění překročil osmnáctý rok věku“.³⁴ Mladiství disponují tzv. relativní trestnou odpovědností, která charakterizuje mladistvého jako osobu, která v době spáchání trestného činu nedosáhla takové rozumové a mravní vyspělosti, aby nemohl rozpoznat protiprávnost nebo ovládat své jednání, tím pádem není za tento čin trestně odpovědný. Kyriacou definuje kriminalitu mladistvých jako páchaní nelegálních přestupků. Nejčastější kriminální činy páchají muži ve věku 16 let a ženy ve věku 15 let.³⁵

V případě udělení trestu za protiprávní jednání mládeže, soud může udělit opatření, která jsou potřebná k zamezení dalšího nezákonného jednání v budoucnu. Snaha

³³ VICHLENDÁ M., KRČEK I. „Kriminologie“. Karviná: Střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o. 2011, s. 182. Dostupné z WWW: <https://dokumenty.site/document/konec-kriminalistika-vichlenda-sosoom-zlincz-vzniku-tto-studijn-opory-se-podileli.html> >>>

³⁴ ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., *Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. §2 odst. 1, písm. c).

³⁵ KYRIACOU, CH. *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál, 2005, s. 132–133.

spočívá v tom, aby si mládež našla příslušné společenské uplatnění a přispěla k odčinění újmy, která vznikla důsledkem spáchaného trestního činu. Opatřeními jsou:

- a) výchovná opatření (viz aplikace ustanovení §§ 15–20 „*zákona o odpovědnosti mládeže*“). Mezi výchovná opatření je zařazen dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení a napomenutí s výstrahou,
- b) ochranná opatření (viz aplikace ustanovení §§ 21–30 „*zákona o odpovědnosti mládeže*“) jsou ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci, zabránění části majetku a ochranná výchova,
- c) trestní opatření ukládané mladistvým (viz aplikace ustanovení §§ 24–35 „*zákona o odpovědnosti mládeže*“) jsou například obecně prospěšné práce, propadnutí věci, peněžité opatření aj.,
- d) opatření ukládané dětem mladší patnácti let (viz aplikace ustanovení § 93 „*zákona o odpovědnosti mládeže*“) je např. výchovná povinnost, výchovné omezení, napomenutí s výstrahou atd.

Podle zpracovatelky „práce“ je nejčastějším společenským sociálně-patologickým jevem šikana, se kterou se mnohdy potýkají žáci škol. Podle PČR je šikana jakékoliv chování, jehož záměrem je opakovaně ubližovat, ohrožovat nebo zastrašovat jiného člověka, případně skupinu.³⁶ Takové jednání má tři formy útoků: fyzický (př. facka, kopání), slovní (př. nadávky, zesměšňování) a nepřímý útok (př. ignorování spolužáka). Šikana vyvěrá z agresivity. Podle Matouška je agresivita útočnost, postoj nebo vnitřní pohotovost k agresi.³⁷ Dalším příkladem kriminality mládeže jsou trestné činy výtržnictví, přesněji vandalismu. Většina žáků, kteří jsou iniciátory, mají osobní vnitřní rozpor zakořeněný v problémech rodiny, v sociálním prostředí aj. Podle studie Matouška³⁸ je jednání mladistvých ovlivněno rodiči. Základními faktory, které mohou ovlivnit psychický vývoj dítěte a tím způsobit, jeho budoucí protiprávní jednání, jsou faktory působící v oblasti rodiny, v oblasti školy, v rámci struktury osobnosti.³⁹

³⁶POLICIE ČR, *Preventivní informace šikana* [online]. Dostupné z WWW: <<<https://www.policie.cz/clanek/preventivni-infomace-sikana.aspx>>>.

³⁷MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada, 2009, s. 9.

³⁸MATOUŠEK, O., Koftová A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 2003, s. 58-59.

³⁹VICHLÉNDÁ M., KRČEK I. „*Kriminologie*“. Karviná: Střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o. 2011, s. 184-186. Dostupné z WWW: <https://dokumenty.site/document/konec-kriminalistika-vichlenda-sosoom-zlincz-vzniku-tto-studijn-opory-se-podileli.html>>>.

4 Prevence kriminality

Pojem prevence je vymezená jako ochrana či předcházení jevům. Kontrolou kriminality se zabývá preventivní politika, jejímž úkolem je snižovat společenské sociálně-patologické jevy, možné motivy pachatelů a příležitosti páchaní trestných činů. Novotný a Zapletal⁴⁰ definují prevenci kriminality jako soubor nejrůznějších aktivit mimotrestního charakteru orientovaných na odstranění, oslabení, či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jeho zmenšení. Zahraniční autoři Kube, Schneider a Stock⁴¹ charakterizují kriminální prevenci jako veškerá opatření, která kriminalitu jakožto společenský jev nebo trestné činy v podobě individuální události kvantitativně snižují, kvalitativně zmiňují nebo alespoň mají zmenšit bezprostřední následky spáchání trestného činu.

4.1 Struktura prevence

Prevenci můžeme rozdělit na: Sociální prevenci, která představuje aktivity ovlivňující proces socializace a sociální interakce. Příkladem je telefonická krizová pomoc, raná péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi aj. Situační prevence je založená na teorii, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitém místě a za určitých okolností. Prevence viktimologie a pomoc obětem trestných činů vyvěrá z konceptů bezpečného chování, rozděleného s ohledem na různé kriminální situace a na psychickou připravenost ohrožených osob. V praxi se daná prevence používá prostřednictvím různých poradenství.

Lze konstatovat, že zmíněné členění je zaměřeno na cílové objekty, což jsou kriminogenní faktory, tj. sociální prostředí, příčiny a podmínky kriminality, potenciaální či skuteční pachatelé trestné činnosti a potenciaální či skutečné oběti trestných činů.⁴²

⁴⁰ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 3. přepracované vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 183.

⁴¹ KUBE, E., SCHNEIDER, H., STOCK, J. *Kriminalprävention als kommunale Aufgabe*. In: KUBE, E., SCHNEIDER, H., STOCK, J. *Vereint gegen Kriminalität*. Lübeck: Schmidt – Römhild, 1996, s. 70–72.

⁴² ODBOR PREVENCE KRIMINALITY MINISTERSTVO VNITRA, *Prevence kriminality* [online]. Praha: Nad štolou 3, Praha 7. Dostupné z WWW: <<<https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>>>.

4.2 Úrovně preventivních aktivit

Sociální a situační přístupy se vzájemně doplňují v primární, sekundární a terciální prevenci. Tato kritéria jsou charakterizována dle stádia vývoje kriminálního problému.

a) Primární prevence je zaměřená na výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity orientované na nejširší veřejnost. Zvláště se zaměřuje na ovlivňování dětí a mladistvých. Například ve městě Příbram funguje projekt „Cestou Sdílení“, který realizuje přímou, dlouhodobou a komplexní práci se členy vytipovaných rodin, tak aby se předešlo možnému páchaní trestných činů. Důraz je kladen na rodiče.⁴³

b) Sekundární prevence má za cíl rizikové jedince a skupiny osob, u nichž je vyšší pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběti trestné činnosti. Město v rámci sekundární prevence realizuje terapeutické pobyty s dětmi s rizikovým chováním. Jde o děti od 7–14 let a jsou klienty Azylového domu v Příbrami nebo jsou do projektu zapojeny na návrh metodiků prevence, působící na základních školách. Hlavním cílem je odstranění rizikového chování.⁴⁴

c) Terciální prevence tkví v resocializaci kriminálně narušených osob. Usiluje o zařazení jedince do reálného života (př. snaha najít bydlení, pracovní uplatnění). V tomto případě hraje roli mediační a probační služba. V Příbrami takovými osobám může pomoci centrum pro prevenci a léčbu drogově závislých Magdaléna o.p.s.

4.3 Další členění preventivních aktivit

Preventivní opatření lze dále členit i podle jiných kritérií. Je přitom důležité, že jakékoli preventivní opatření musí být zařaditelné do všech druhů členění. Příkladem zpracovatelka „práce“ uvádí osvětlení v rizikové části města Příbram zvaná „Flusárna“.

a) Podle strategie, která je **přímá** (př. policisté čekají na pachatele v době a na místě, kde by mohl být uskutečněn trestný čin) a **nepřímá** (př. zintenzivní se občůzková činnost policistů v místě, kde je zvýšený výskyt trestných činů), osvětlení v rizikové části ve městě je nepřímou prevencí,

⁴³ MĚSTO PŘÍBRAM, *Program prevence kriminality města Příbram na rok 2019*. 2019, s.12.

⁴⁴ MĚSTO PŘÍBRAM, *Program prevence kriminality města Příbram na rok 2019*. 2019, s. 15.

b) podle časového rizika, jehož dělení je na **predeliktní** (má zabránit páchání trestných činů) a **postdelikttní** (zaměřeno na situaci po spáchání trestného činu), zabraňuje následnému páchání nezákonné činnosti), Město Příbram se snaží osvětlením zabránit páchání trestných činů,

c) podle použitých prostředků, použijí se prostředky **právní** (asistenti prevence kriminality) a **mimoprávní** (př. občanské hlídky, které jsou zřízené pro ochranu určitých prostor, kde se trestná činnost stupňuje, osvětlení v rizikové části města je prostředek právní,

d) podle úrovně rozvíjení, a to na **místní úrovni** (př. policisté čekají na pachatele u banky, které by měla být napadena), na **úrovni regionální** (př. zákaz vstupu do lesních prostor, z důvodu značného sucha) a na **úrovni celostátní** (př. zákaz jízdy kamiónů v určité době), osvětlení je přiřazeno do místní úrovně,

e) podle druhu preventivních opatření, která jsou **organizační** (př. kontrola na letištích), **technická** (př. umístění kamer na rodinném domě), **personální** (př. prověřování bezúhonnosti osob, které se hlásí o určitou pracovní pozici), **výchovné**.⁴⁵ Použití osvětlení ve městě Příbram v rizikové části města „Flusárna“ je opatření technické.

⁴⁵ SVATOŠ, R. *Prevence kriminality, druhé aktualizované vydání*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú. Žižkova 4/6, 370 01 České Budějovice, 2016, s. 31.

5 Empirická část BP

5.1 Charakteristika vybrané oblasti výzkumného empirického šetření

Empirická část „práce“ směřuje primárně dílem k vyhodnocení kvantitativních (statistických) ukazatelů v rámci teritoriálního území města Příbram. První písemný záznam o městě Příbram pochází z roku 1216. V této době bylo město majetkem Pražského biskupství. V roce 1579 jmenoval císař Rudolf II. Královským horním městem, jelikož se zde těžilo stříbro a železná ruda. Příbram je okresní město, ležící 60 km jihozápadně od Prahy ve Středočeském kraji a sčítá okolo 35 tisíc obyvatel. Její území se rozkládá na ploše 33,45 km² na říčce Litavka a na úpatí chráněné krajinné oblasti Brdy. Samotné město se dělí na 10 katastrálních území od historického centra na severu města Příbrami I. až po Příbram IX. na východě města a 18 městských částí (Bytíz, Brod, Jeruzalém, Jesenice, Lazec, Kozičín, Orlov, Žežice, Zavržice). Nynějším starostou města je Jan Konvalinka.

Na základě vyhodnocení kriminologických ukazatelů je dynamika páchané obecné registrované kriminality v poklesu⁴⁶. Jedním z možných důvodů je instalace kamer v rizikových oblastech města (př. oblast Flusárna), veřejného osvětlení a zvýšení obchůzek PČR, Územního odboru Příbram, městské policie a preventistů kriminality. Tato preventivní opatření jsou charakterizována programy prevence kriminality města Příbram za určující období.⁴⁷ Dále vznikl preventivní informační web „Bezpečná Příbram“ jehož zakladatelem je Krajské ředitelství PČR. Na tomto webu PČR, Územního odboru Příbram informuje občany o nadcházejících nebo již uplynulých událostech, statistikách a mapách kriminality, prevenci kriminality a také je prostřednictvím této stránky prosí o pomoc s případy spáchaných trestných činů na teritoriálním území města. Podle koncepce prevence kriminality města Příbram 2019-2021 je záměrem koordinace a zabezpečování prevence kriminality na území a realizování preventivní politiky prostřednictvím zajišťování a vyčleňování finanční podpory potřebným aktérům.⁴⁸ Bezpečnostní situace města je zaměřená na prevenci, konkrétně na cílové skupiny, dále podporuje děti, mladiství a jejich rodiče. Zvyšuje bezpečí občanů na veřejných

⁴⁶ Graf č. 1 – Graf č. 5.

⁴⁷ MĚSTO PŘÍBRAM, *Program prevence kriminality města Příbram na rok 2019*. Příbram, 2019. s.12–20 s. dále MĚSTO PŘÍBRAM, *Program prevence kriminality města Příbram na rok 2020*. Příbram, 2020. s. 10–17.

⁴⁸ MĚSTO PŘÍBRAM, *Koncepce prevence kriminality na období 2019-2020*. Příbram, 2018, s. 3.

prostranstvích, snižuje trestnou majetkovou činnost. Zapojuje se do prevence kriminality s celostátní působností. PČR a Městská policie Příbram mezi sebou komunikují na principech Community Policing. V neposlední řadě město usiluje o spolupráci se širokou veřejností v oblasti prevence. Samozřejmě na plnění bezpečnostních cílů není odpovídající Město Příbram samo, v rámci prevence spolupracuje s PČR, Nestátními neziskovými organizacemi působící na území města Příbram (dále jen „NNO“), Českou správou sociálního zabezpečení (dále jen „CSZS“) a samozřejmě s mateřskými, základními a středními školami.

Rok 2019 je charakterizován podle zpracovatelky „práce“ jako rok, kdy společnost zasáhla pandemie koronaviru. V rámci generalizace výstupů kvalitativně užitého výzkumného šetření (strukturovaný rozhovor) směřovaného k oslovenému respondentovi PČR, služebně zařazeného ve služební hodnosti vrchního asistenta u místně a věcně příslušné policejní součásti PČR Krajského ředitelství Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, oddělení hlídkové služby a příslušníka služby kriminální policie a vyšetřování, služebně zařazeného ve služební hodnosti inspektora, oddělení analytiky a kybernetické kriminality, vykonávající funkci analytika je situace mimo období pandemie a v době COVID-19 stejná. Zpracovatelka „práce“ se domnívá, že pandemická situace má vliv na dynamiku kriminality. Důkazem je rok 2020, kdy kriminalita klesá (viz Graf č. 1 – Graf č. 2). Je možné, že důvodem poklesu byla situace kdy pachatel, který spáchal trestný čin v době nouzového stavu, mohl být za nezákonnou činnost přísněji potrestán. Nadále má město společně se subjekty, které byly již zmíněny výše tendenci snížit zločinnost a zlepšit životní situaci občanů.

V prvním bodě zmiňované části „práce“ je zpracována analýza statistických kvantitativních ukazatelů registrované obecné kriminality, tj. násilné kriminality, majetkové kriminality, mravnostní kriminality a toxikománie ve městě Příbram v letech 2019–2020, které obohacuje i o rok 2021. Následně bude získané údaje spolu porovnávat. Získává statistické (kvantitativní) údaje o kriminalitě ve městě Příbram, zprostředkované internetovým portálem Bezpečná Příbram⁴⁹, kde jsou zveřejněny policejní statistiky vytvořené Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, Obvodní oddělení Příbram. Pomocí řízených rozhovorů (viz příloha č. 1), které byly směřovány k příslušníkům PČR, místně a služebně zařazené policejní součásti,

⁴⁹ MĚSTO PŘÍBRAM, *Bezpečná Příbram*. Příbram. Dostupné z WWW: <<<https://www.bezpecnapribram.cz>>>.

oddělení hlídkové služby, oddělení pořádkové policie, oddělení prevence a oddělení kybernetické kriminality a analytiky, Územního odboru Příbram zpracovatelka „práce“ usiluje o získání informací z vlastních profesních zkušeností příslušníků o činnosti PČR, pachatelích obecně registrované kriminality ve městě Příbram, se kterými se příslušníci PČR setkali a jejich možné motivy. Dále aspiruje na získání informací o místech, kde je kriminalita nejintenzivnější, dále o prevenci kriminality a součinnosti PČR se školami. Na otázky kvalitativní metody, tj. řízeného rozhovoru odpověděl pouze příslušník Policie ČR, služebně zařazený ve služební hodnosti vrchního asistenta u místně a věcně příslušné policejní součásti PČR Krajského ředitelství Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, oddělení hlídkové služby a příslušníka služebně zařazeného ve služební hodnosti inspektora, oddělení kybernetické kriminality a analytiky, který vykonává funkci analytika.

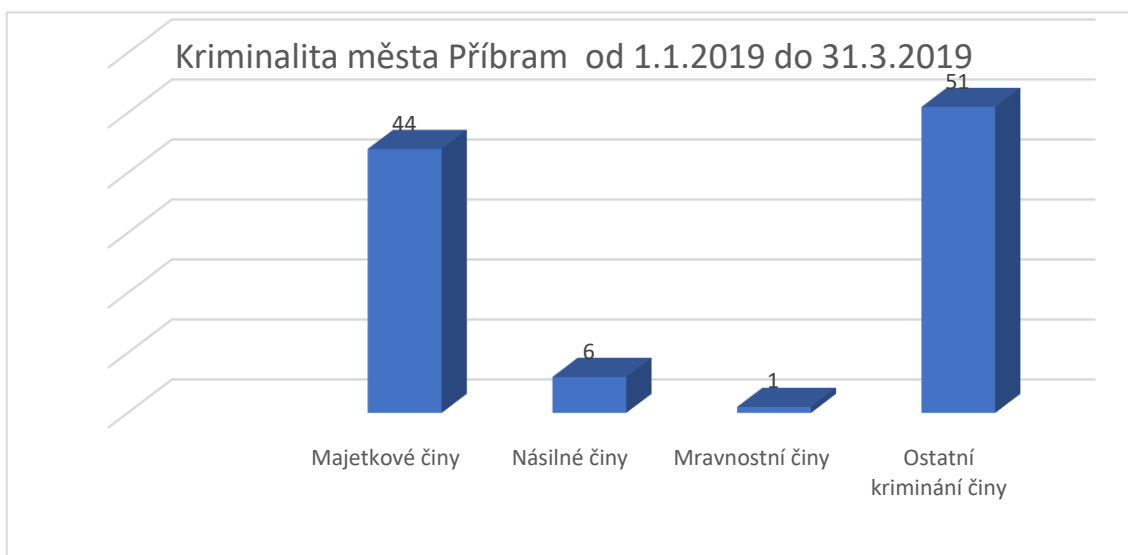
V navazující části „práce“ se zpracovatelka zabývá výskytem sociálně-patologického jevu (kriminalitou mládeže) na vybraných školských zařízeních, tj. základních a středních školách, kterou rozebírá kvantitativním šetřením formou online dotazníku, zaměřené především na téma šikana. Dotazníky byly vyplněny žáky na základních a studenty na středních školách viz příloha č.2. Tímto výzkumným šetřením je cílem zjistit kolik dětí a mladistvých se setkalo se šikanou, jak by s ní bojovaly, jaký mají názor na tuto problematiku a jak se k tomuto tématu škola staví.

5.2 Výsledky výzkumného šetření stavu a vývoje kriminality za určující období v Příbrami

Podle policejních statistik vypracované Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, Obvodním oddělením Příbram konkrétně vedoucím oddělení npor. Bc. Michalem Volfem, na teritoriálním území města Příbrami od 1.1. 2019 do 31.3. 2019 bylo registrováno celkem 257 trestných činů z toho 188 případů obecné kriminality a 32 případů hospodářské kriminality.⁵⁰ Podle Grafu č. 1 bylo 113 trestných činů majetkové kriminality, tj. 21 případů krádeží vloupáním, tj. 2 skutky vloupání do bytu, 3 případy krádeží vloupáním do chat soukromých osob, 3 případy krádeží vloupáním do rodinných domků a 9 případů krádeží vloupáním do ostatních objektů. Vedle zmíněných krádeží vloupáním bylo spácháno 62 trestných činů charakteru krádeží prostých, hlavním cílem pachatelů byly krádeže věci

⁵⁰ npor. Bc. VOLF M. *Kriminalita v teritoriu města Příbrami ke dni 31.3.2019*. Příbram: 15.4.2019. Dostupné z WWW: <<<https://bezpecnapribram.cz/data/48.pdf> >>.

z automobilů (29). Ostatních kriminálních činů podle Grafu č. 1 bylo evidováno 51, nejčastějším typem jsou trestné činy nedovolené výroby a držení psychotropních látek a jedů pro jiného (9), na druhém místě je skutek sprejerství (5), jako třetí je případ nedovolené výroby a distribuce psychotropních látek a jedů pro sebe (1). Dále bylo zjištěno celkem 17 násilných trestných činů z toho čtyři ublížení na zdraví, ve dvou případech šlo o nebezpečné vyhrožování, jednou o vydírání, tři případy porušení domovní svobody a zbylých sedm, které v tomto období jsou stále prověřovány se týkají týrání. Nebyly zjištěny žádné vraždy (vraždy loupežné a sexuální), mravnostních trestných činů bylo registrováno 7. Z 257 trestných činů bylo objasněno 88 případů, tj. 38, 52 % a z minulých let bylo objasněno dalších 35 případů trestných činů. Majetková trestná činnost (viz Graf č. 1) tvoří téměř polovinu všech registrovaných trestných činů. Výše škody majetkové trestné činnosti v řadě tisíců činí 5262 Kč.

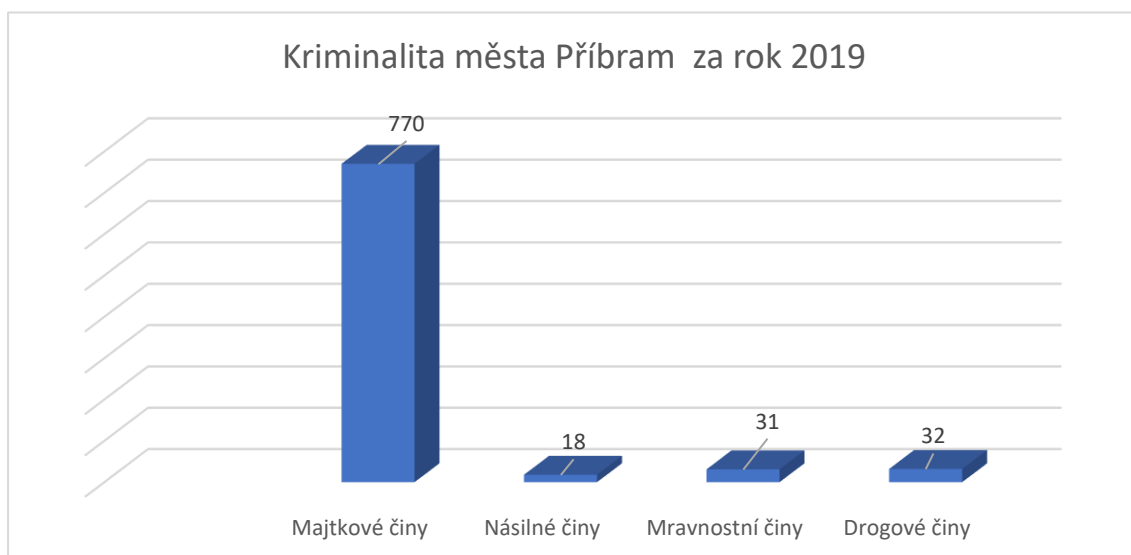
Graf č.1: „Celková kriminalita vybraných trestných činů ve městě Příbram první čtvrtletí 2019“⁵¹

V rámci získaných statistických dat za celý rok 2019, dynamika kriminality na teritoriálním území Města Příbram oproti předešlému roku (2018) stoupla o 7,8 % (tj. 128 případů). Celkem bylo evidováno na Územním odboru Příbram 1775 trestných činů, což je 49 % z celkové kriminality, z toho bylo objasněno 866 skutků a z předešlých let bylo doobjasněno 138. Největší podíl na kriminalitě má majetková trestná činnost, která v tomto roce činila 49 % z celkové kriminality, tj. 868 případů, viz Graf č. 2.

⁵¹ Graf č. 1 – „Vlastní zdroj“, data získaná z: *Celková kriminalita vybraných trestných činů*. 1.1.2019 až 31.3.2019. 15.4.2019. Dostupné z WWW:<< <https://bezpecnapribram.cz/data/48.pdf>>>.

Nejčastější typ trestného činu, jsou krádeže věcí z vozidel (125 skutků), stejně tak jako v 1. čtvrtletí roku 2019, dále jsou to krádeže vloupáním do ostatních objektů (113 skutků).

Z Grafu č. 2 násilná trestná činnost sčítá 108 skutků. Objasněná násilná trestná činnost činí 75 %, tedy objasněno je 81 trestných činů. Nejčastějším trestným činem dané kriminality bylo úmyslné ublížení na zdraví (33), na druhém místě porušování domovní svobody (18), třetí místo obsadilo nebezpečné vyhrožování (16). Dále bylo spácháno 20 skutků mravnostní kriminality, z toho bylo objasněno 12, tj. 60 %. Ohledně drogové kriminality bylo odhaleno 61 případů, a to zejména trestného činu nedovolené výroby a držení psychotropních látek a jedů. Dynamika hospodářské kriminality za rok 2019 je nižší než majtková kriminalita téhož roku. Spácháno bylo 167 trestných činů této povahy. Mezi nejčastější trestné činy patří úvěrové podvody (42 skutků), neoprávněné držení platebního prostředku (25 skutků), zkrácení daně (22 případů).

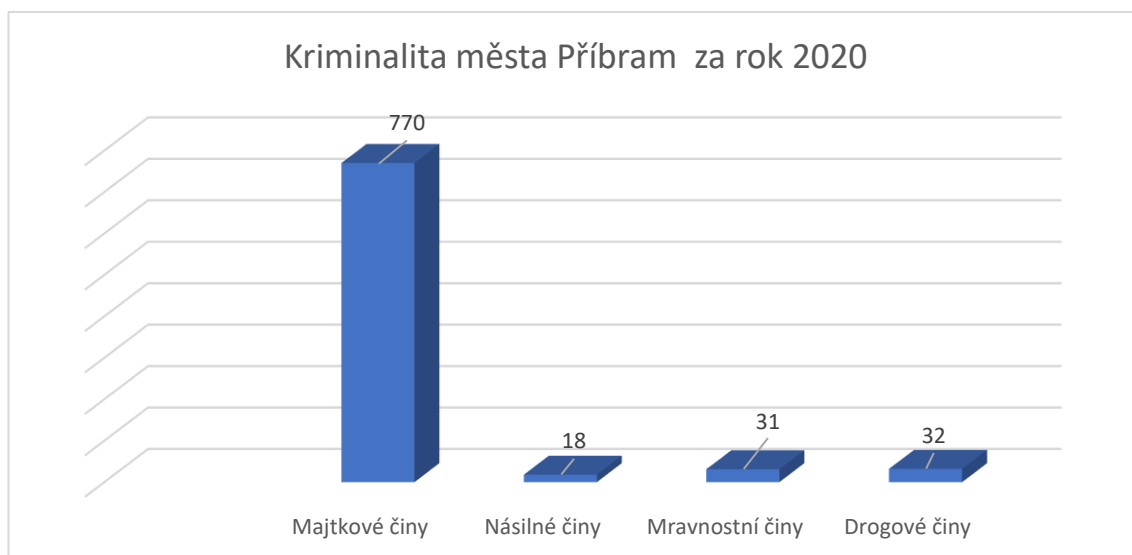

Graf č. 2: „Kriminalita města Příbram za rok 2019“⁵²

Dynamika kriminality za rok 2020 klesla o 138 případů, tj. 7,8 %, oproti roku 2019, tedy celková kriminalita za tento rok činí 1637 trestných činů. Policie objasnila 807 trestných činů, to je o 59 činů méně než za rok 2019, ale na druhou stranu z minulých let se podařilo PČR, Územního odboru Příbram doobjasnit o 18 případů více. Nejrozšířenější kriminalitou stejně jako u 1. čtvrtletí i za celý rok 2019 se stala majtková kriminalita (viz Graf. 3), která v tomto roce vykazuje 790 případů, tj. 48 % z celkové kriminality i přes to je o 9% nižší než v roce 2019. Za rok 2020 došlo k mírnému nárůstu

⁵² Graf č. 2 – „Vlastní zdroj“, data získaná z: *Kriminalita Města Příbrami za rok 2019*. 24.1.2020. Dostupné z WWW: <<<https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminality-na-pribramsku-za-rok-2019>>>.

krádeží vloupáním (289). Násilná trestná činnost klesla o tři případy (105), z toho bylo objasněno 77 skutků. Stejně jako v loňském roce má největší podíl na této kriminalitě úmyslné ublížení na zdraví (22), také se objevuje jeden trestný čin vraždy a pokusu o vraždu. Mravnostní kriminalita se o jeden případ zvýšila (21), PČR, Územního odboru Příbram z toho objasnila 14 případů. Drogová kriminalita činí 44 trestných činů nedovolené výroby a držení psychotropních látek a jedů, tj. o 17 skutků méně než v loňském roce. Na tuto oblast se PČR, Územního odboru Příbram cíleně zaměřuje, a to z důvodu, že je často spojena s majetkovou kriminalitou. Hospodářská kriminalita v tomto roce klesla oproti létu 2019, a to o 25 %. Na prvním místě již nejsou úvěrové podvody (11 skutků), tyto činy nahradily případy neoprávněného držení platebního prostředku (22 skutků), dále jsou to činy povahy zkrácení daní (20 skutků) a následně podvody (15 skutků).

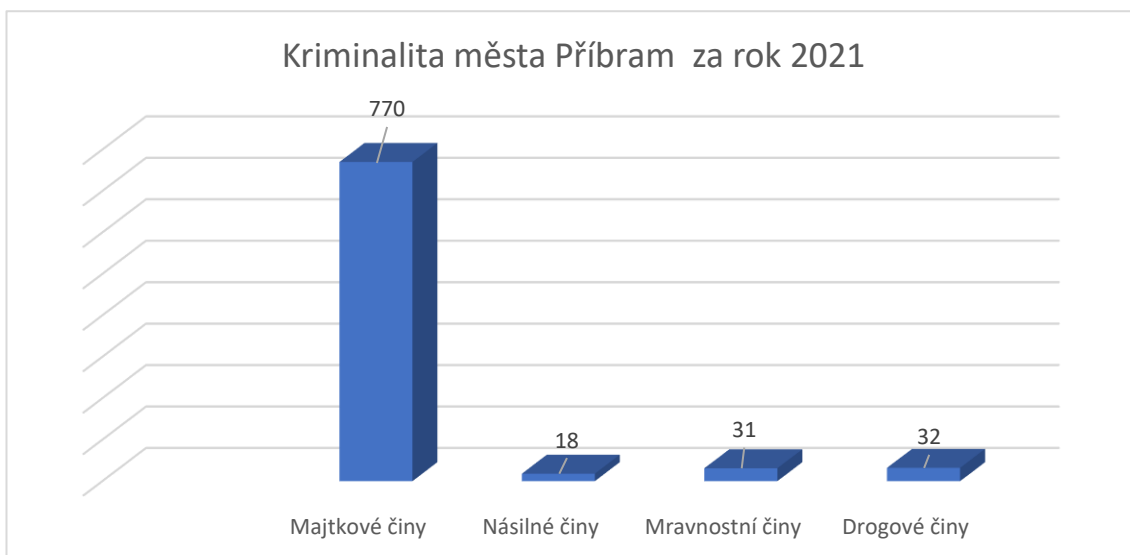

Graf č. 3: „Kriminalita města Příbram za rok 2020“⁵³

Pohled do roku 2021 přináší opětovné snížení kriminality a to o 83 případů než v roce 2020 a o 221 skutků méně než v roce 2019. Celková kriminalita v tomto roce činí 1554 trestných činů, z toho bylo objasněno 747, tj. 48 %. Stejně jako v předešlých dvou letech je nejčastější majetková kriminalita (770 viz Graf č. 4). Ve značném měřítku ubylo krádeží vloupáním do vozidel a do bytů. Násilná trestná činnost se na rozdíl od loňského a předloňského roku zvýšila (118). V rámci násilné kriminality došlo k jednomu pokusu o vraždu, 21 případů ublížení na zdraví, v tomto roce stoupl počet trestných činů povahy porušování domovní svobody (33), k 17 skutkům vydírání. Ke zvýšení došlo

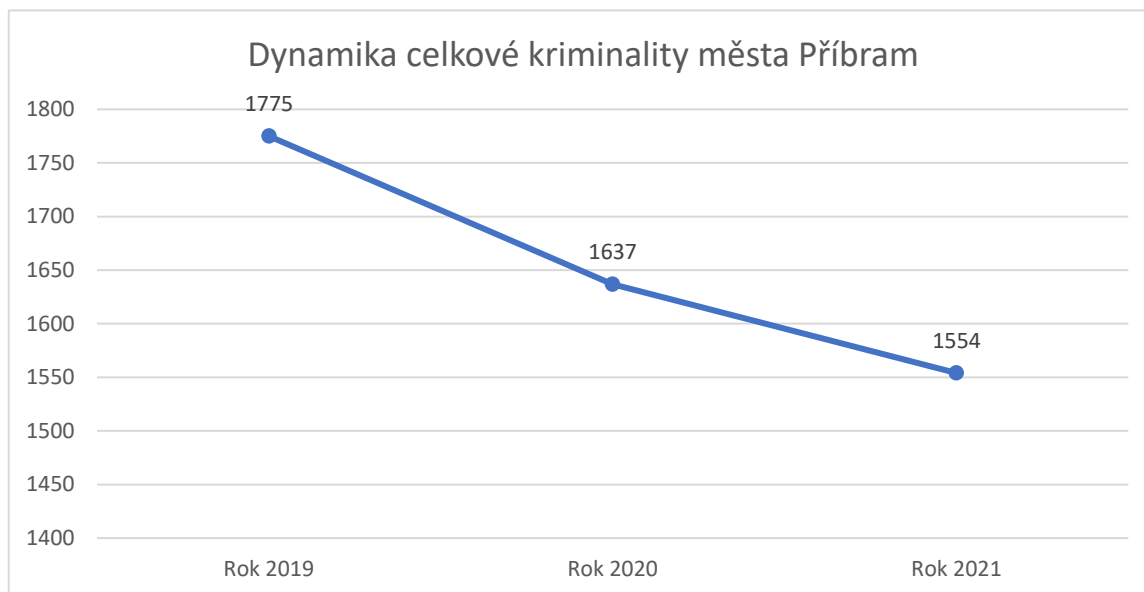
⁵³ Graf č. 3 – Vlastní zdroj, data získaná z: *Kriminalita Města Příbrami za rok 2020*. 21.1.2021. Dostupné z WWW: <<<https://bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminalita-na-pribramsku-v-roce-2020>>>.

i u mravnostní kriminality (31). Naopak dynamika drogové kriminality klesla a to na 32 trestných činů nedovolené výroby a držení psychotropních látek a jedů. Z Grafu č. 5 je zřejmé, že dynamika kriminality za stěžejní léta 2019 a 2020 spolu s rokem 2021 pomalu klesá. Hospodářská kriminalita je nejnižší za daná období, spácháno bylo 97 trestných činů, kdy nejčastějšími případy byly zkrácení daně (27 činů), neoprávnění přístup a poškození záznamu počítačového systému (19 skutků), dynamika podvodů a úvěrových podvodů je v roce 2021 nejnižší.

Graf č. 4: „Kriminalita města Příbram za rok 2021“⁵⁴

⁵⁴Graf č. 4 – „Vlastní zdroj,“ data získaná z: *Kriminalita Města Příbrami za rok 2021*. 01.02.2022. Dostupné z WWW: <<<https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminality-na-pribramsku-za-rok-2021>>>.

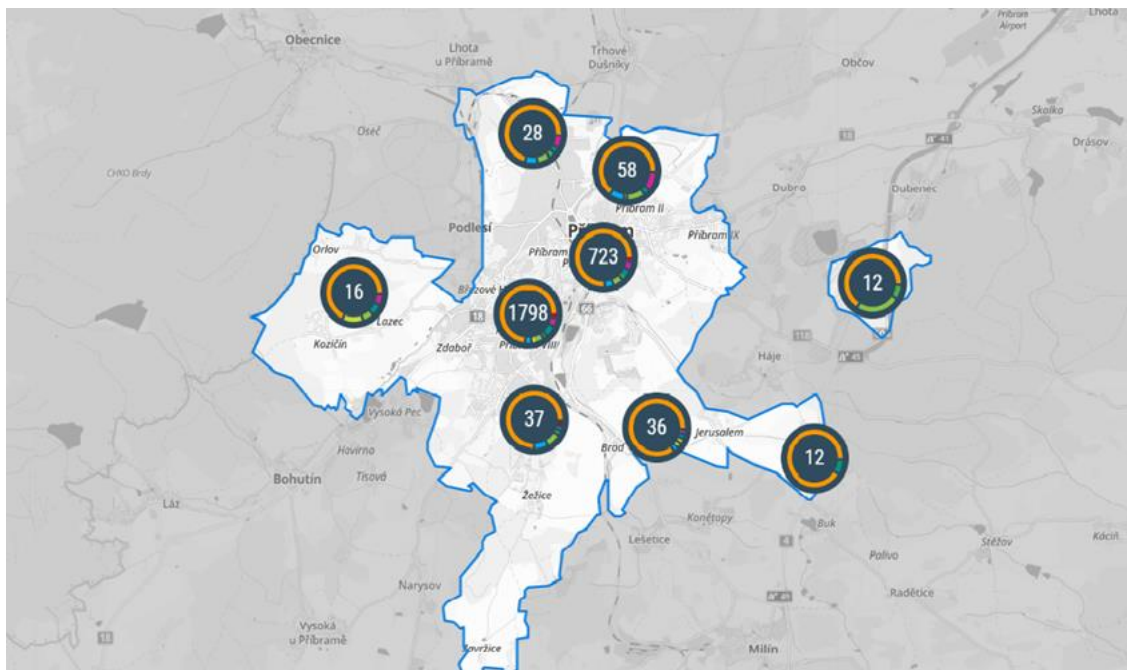

Graf č. 5: „Dynamika celkové kriminality města Příbram“⁵⁵

Je zajímavé, že většina trestných činů spáchané na území města Příbrami v těchto letech se shlukují do oblasti Příbram VII (viz Obr. č. 1). Některé případy registrovaných trestných činů na území města nejsou objasněny. Podle odpovědi řízeného rozhovoru s příslušníkem Policie ČR, služebně zařazeného ve služební hodnosti vrchního asistenta u místně a věcně příslušné policejní součásti Policie ČR Krajského ředitelství Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, oddělení hlídkové služby a příslušníka zařazeného ve služební hodnosti inspektora oddělení analytiky a kybernetické kriminality, který vykonává funkci analytika je Příbram VII cílovou oblastí pro kriminalitu z důvodu několika existujících soukromých ubytoven například Pod Čertovým pahorkem 487 a 488, Bratří Čapků 260 a tzv. „Horník“, kde žijí osoby sociálně slabé, příslušníci národnostní menšiny či drogově závislí. Dalšími důvody, proč se nejčastěji objevuje kriminalita či jiné protiprávní jednání je hojný výskyt hospod a náměstí. Je mylným faktem, že se kriminalita shlukuje pouze do zmíněných oblastí, jde

⁵⁵ Graf č. 5 – „Vlastní zdroj“, data získaná z: *Dynamika celkové kriminality Města Příbram. 2019-2020.* Dostupné z WWW: <<<https://www.bezpecnapribram.cz/statistiky-kriminality>>>.

pouze o oblasti s nejvyšším výskytem trestných činů. (viz Obr. č. 1).

Obr. č. 1: „Výskyt trestných činů města Příbram“⁵⁶

Mezi nejčastější pachatele podle oslovených respondentů, se řadí romská menšina, sociálně slabí jedinci, drogově závislí a bezdomovci. Dále jsou to osoby sociálně nepřizpůsobivé, tedy osoby nepracující, neodvádějící daně, pojištění, mající exekuce aj. Doplnění k otázce (viz příloha č.1 otázka 4), příslušník kriminální policie a vyšetřování, služebně zařazený ve služební hodnosti vrchního inspektora, oddělení analytiky a kybernetické kriminality konstatuje, že se jedná i o osoby, které jsou šířiteli nakažlivých chorob a osoby s agresivním chováním. Podle statistik PČR, Územního odboru Příbram v roce 2019 se na trestných činech mnohdy podíleli recidivisté, spáchali 440 případů, tj. polovina objasněných trestných činů, dále mladiství ve věku od 15 do 18 let (12 trestných činů).⁵⁷ V roce 2020 recidivisté spáchali o 11 případů méně než v roce 2019 (tj. 429 trestných činů), kdežto dynamika kriminality mladistvých od 15 do 18 let vzrostla, a to na 22 případů⁵⁸, k létu 2021 mladiství spáchali 27 trestných činů, vývoj kriminality recidivistů je naopak nejnižší za zmíněné 2 roky, tj. 407 případů. Ze slov

⁵⁶ Obr. č. 1, MAPY BUDOUCNOSTI II. *Kriminalita na teritoriálním území Města Příbrami*. Dostupné z WWW: <<<https://www.kriminalita.policie.cz>>>.

⁵⁷ POLICIE ČR, ÚZEMNÁ ODBOR PŘÍBRAM. „Statistika kriminality na Příbramsku za rok 2019“. Příbram. 2019. Dostupné z WWW: <<<https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminality-na-pribramsku-za-rok-2019>>>.

⁵⁸ POLICIE ČR, ÚZEMNÍ ODBOR PŘÍBRAM. „Kriminalita na Příbramsku v roce 2020“. Příbram. 2020. Dostupné z WWW: <<<https://bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminalita-na-pribramsku-v-roce-2020>>>.

příslušníka místně a věcně služebně zařazeného ve služební hodnosti vrchního asistenta dané policejní součásti, tj. Krajského ředitelství Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, oddělení hlídkové služby se se skupinami uvedených pachatelů setkávají při každém řešení konfliktů, dohadů, napadání, hádek či při rušení nočního klidu. Rozepře mezi osobami jsou podle slov obou příslušníků většinou z důvodu touhy po majetku, žárlivosti anebo z nepřátelských vztahů. Dále i pro zlepšení vlastní finanční situace. Na otázku 7 (viz příloha č. 1 „Uveďte důvod (pokud můžete), proč jsou některé trestné činy za rok 2019 a 2020 neobjasněny?“) dotazovaný příslušník ve služební hodnosti vrchního asistenta oddělení hlídkové služby v Příbrami zmiňuje, že tato otázka je svým charakterem směřovaná k příslušníkům pořádkové činnosti, tudíž nemohl přesně zhodnotit situaci. I přes to na otázku odpověděl podle svého úsudku. Nejpravděpodobněji trestné činy nejsou objasněny z důvodu možného nedostatku důkazů. V tomto momentě se odpovědi příslušníků liší, dle příslušníka služebně zařazeného ve služební hodnosti inspektora u místně a služebně dané policejní součásti, tj. Krajského ředitelství Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, oddělení analytiky a kybernetické kriminality ve funkci analytika je důvod prostý. Pachatel nebyl odhalen nebo odhalen byl, a to pouze pro jeden trestný čin, ale z důkazní nouze mu nelze prokázat další. Také je možné, že pachatel nebyl odhalen, jelikož se z velké části kriminalita přesouvá do kybernetického prostoru, kde je složité ho odhalit vzhledem k technickým možnostem.

V poslední době se dynamika kriminality v rámci získaných statistických dat zlepšuje (viz Graf č. 1 – Graf č. 5). Pandemické situace na kriminalitu nemá vliv, jak konstatuje policista PČR Územního odboru Příbrami, oddělení hlídkové činnosti, služební hodnosti vrchního asistenta. Jiný názor má příslušník, Územního odboru Příbram, kriminální policie a vyšetřování, oddělení analytiky a kybernetické kriminality, ve funkci analytika, služební hodnosti inspektora. Tvrdí, že se běžná kriminalita, díky pandemii přesunula do internetového prostředí. Dále se domnívá, že nejvíce trestných činů v této době bylo u osob v těžké finanční situaci, a to například z důvodu nezaměstnanosti v době pandemie.

Město Příbram v oblasti prevence má za cíle koordinovat a zabezpečovat své teritoriální území. Realizuje preventivní politiku prostřednictvím zajištění finančního obnosu na podporu preventivních aktivit. Společně s PČR a dalšími subjekty má ve snaze eliminovat trestnou činnost, výskyt kriminálních jevů a také snížit dopady na občany

města. Podle Programu prevence kriminality města Příbram za rok 2019 ⁵⁹ se městu podařilo osvětlit lokalitu tzv. „Flusárna“, dále pokračuje v programu Cestou Sdílení, který je primárně zaměřen na rizikové chování v některých rodinách. Program prevence kriminality města Příbram za rok 2020 popisuje stejné cíle jako za rok 2019. Na otázky týkající se prevence odpověděl pouze příslušník PČR, Územního odboru Příbram, oddělení hlídkové činnosti, služební hodnosti vrchního asistenta. Bohužel příslušník kriminální policie a vyšetřování, oddělení analytiky a kybernetické kriminality ve funkci analytika, služební hodnosti inspektora na tyto dotazy nemohl odpovědět, jelikož v oblasti prevence není specializovaný. Příslušník PČR, zařazený ve služební hodnosti vrchního asistenta, oddělení hlídkové služby, Územního odboru Příbram uvádí (viz příloha č.1, otázka 10 „*Na jakou oblast prevence je PČR, Územního odboru Příbram zaměřena?*“), že otázka je spíše směřována na příslušníky preventivního oddělení, tudíž odpověděl dle svých obecných znalostí o prevenci PČR. Obecně tedy PČR chrání bezpečnost a pořádek společnosti, prosazuje zákonnost, chrání práva a svobody osob, preventivně působí proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírá ji, dále usiluje o trvalou podporu a důvěru veřejnosti. V neposlední řadě (příloha č.1, otázka 13 „*Zlepšil/a byste něco na činnosti PČR, Územního odboru Příbram?*“), se otázka týkala opatření, která by příslušník zařazený ve služební hodnosti vrchního asistenta, oddělení hlídkové služby, doporučoval realizovat v rámci působnosti PČR. Příslušník by ve své působnosti na oddělení hlídkové služby zavedl přísnější opatření v přijímání nových uchazečů o služební poměr k Policii ČR, dále by zlepšil přístup svých nadřízených oddělení hlídkové služby ke svým podřízeným, tj. příslušníkům PČR zmíněného oddělení, ve všech ohledech, např. příslušníci ve služebním poměru by měli být více podporováni než kontrolováni. Odpovědi na otázky (viz příloha č. 1, otázka 1-13) příslušníka PČR, služebně zařazeného ve služební hodnosti vrchního asistenta u místně a věcně příslušné policejní součásti Policie ČR Krajského ředitelství Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, oddělení hlídkové služby, který vykonává funkci analytika byly strohé a obecné, protože sám nemohl zhodnotit jaké informace může zpracovatelce „práce“ poskytnout, jelikož otázky byly svým charakterem směřované na činnost pořádkové policie. Příslušník PČR oddělení kybernetické kriminality a analytiky, ve služební hodnosti inspektora na otázku 13 (příloha č. 1, otázka 13 „*Zlepšil/a byste něco na činnosti PČR, Územního odboru Příbram?*“) doporučuje zavést taková opatření, která by vedla k lepší komunikaci mezi

⁵⁹ MĚSTO PŘÍBRAM. *Program prevence kriminality města Příbram za rok 2019*. Příbram, 2019. s.13.

jednotlivými útvary. Dále by zavedl kurzy, které by vedli k rozšíření vzdělání a specializace příslušníků.

5.3 Empirické šetření – Mládež a kriminalita

Dále se zpracovatelka „práce“ bude zabývat kriminalitou mládeže na vybraných školských zařízeních, tj. základních a středních školách, která je primárně zaměřená na šikanu. Pro zjištění skutečností týkajících se šikany na školách, byla použita metoda dotazníkového šetření. Dotazníky zpracovatelka odeslala internetovou cestou ⁶⁰na školská zařízení ve městě Příbram. Cílem bylo zjistit kolik osob se setkalo se šikanou, jak by se šikanou bojovaly, jaký mají názor na tuto problematiku a jak se k tomuto tématu škola staví.

Zpracovatelka „práce“ se zaměřila na šikanu, kterou lze zařadit mezi významné sociálně patologické jevy, jde o nejčastější typ kriminality mládeže. Na online dotazníkové šetření o 15 otázkách odpovídalo celkem 97 respondentů, nejvíce odpovídali žáci základní školy mladší 15 let, dále žáci a studenti od 15-17 let a respondenti ve věku 18 let a více. Největší účast dotázaných osob byla na základní škole. Na střední škole odpovědělo méně respondentů nejspíše z důvodu nezájmu o toto téma nebo nedostatku času pro vyplnění. Některé otázky byly povinné pro všechny a byly vyznačené symbolem hvězdy (*), otázky týkající se šikanovaných dětí nebyly povinné pro všechny, bohužel někteří žáci zadání nepochopily, proto odpovědi u některých otázek nejsou relevantní.

Otázka č. 1 a otázka č. 2

Pohlaví? * a Věk? *

	Žena	Muž	Celkem
Méně než 15	43	40	83
15–17	12	0	12
18 a více	2	0	2
Celkem	57	40	97

tab. č. 2: „Otázka č.1 otázka č. 2 – pohlaví a věk dítěte“⁶¹

Zajímavostí je, že většinou odpovídaly ženy. Za zmínku stojí, že na základní škole neodpovídaly muži ve věku 15 a 17 let z neznámého důvodu. Podle zpracovatelky „práce“, příčinou by mohl být nedostatek chlapců v daném věku na základní škole nebo nejsou zainteresováni do tohoto tématu. Na střední škole zdravotnické neodpovídaly muži

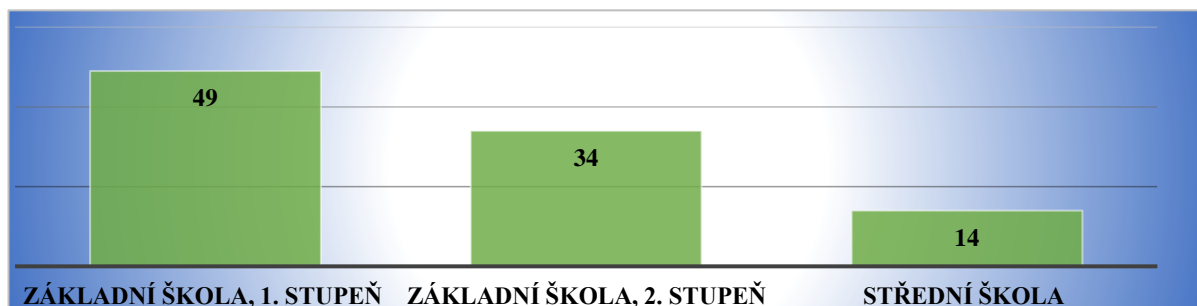
⁶⁰Dotazník. Dostupné z WWW: << <https://www.surveio.com/survey/d/Z2C4I3O7S5A5L6R3E> >>.

⁶¹ tab. č. 2 – „Vlastní zdroj“, data získaná z: „Dotazník na téma kriminalita mládeže“.

nejspíše z důvodu, že v dané třídě nechtěli odpovídat nebo zde není ani jeden zástupce mužského pohlaví nebo také z důvodu nedostatku času pro vyplnění dotazníků.

Otázka č. 3.

Studují na...*

Graf. č. 6: „Otázka č. 3. – Na jaké škole dítě studuje“⁶²

V nynějším grafu můžeme sledovat největší zastoupení žáků 1. stupně základní školy. Patrně jde o nejpočetnější skupinu dětí, vedle toho neméně respondentů odpovídalo na střední škole. Důvodem možná je oslovení většího množství žáků základních školy v Příbrami. Pravděpodobně studenti střední školy v tomto tématu nejsou zainteresováni nebo šlo pouze o nedostatek volného času pro vyplnění.

Otázka č. 4

Je podle tebe problematika šikany aktuální? *

Podle 70 % otázaných je šikana na školách aktuální problematika, tím pádem se autorova domněnka, že jde o nejčastější formu kriminality na školách mezi žáky a studenty, potvrdila. Zbytek, tedy 30 % si nemyslí, že je toto téma aktuální, jelikož se se šikanou osobně nejspíše nesetkali. Možné je i to, že ti, kteří neodpověděli na dotazník mají stejné mínění, a proto se šetření neúčastnili

⁶² Graf č.6 – „Vlastní zdroj“. „Počet osob studujících na základních a středních školách“.

Otázka č. 5

Co podle tebe znamená pojem šikana? *

	Celkem
Opakované posmívání se, zesměšňování	79
Braní a poškozování věcí	42
Krádeže, vymáhání peněz	21
Bití	54
Jiné...	6

tab. č. 3: „Otázka č. 5 – Co podle tebe znamená pojem šikana?“⁶³

Problémem v této otázce byl, že žáci ani studenti nepochopili, že v odpovědi „jiné“ mohli doplnit své domněnky týkající se co pojem šikana pro ně znamená. Pravděpodobně měl autor jako poznámku k otázce napsat, že lze doplnit svou vlastní odpověď. Zřejmé je, že pojem šikana zahrnuje především opakované posmívání se a zesměšňování. Na druhé přičce odpovědí autor zaregistroval „bití“ neboli fyzické násilí. S touto otázkou souvisí i **Otázka č. 7**, které se zaměřuje na typ šikany, která se objevuje nejčastěji. Tedy nejčastější je typ psychické šikany, kterou uvedlo 48 %, fyzickou šikanu označilo 26 % a jako nejnovější trend kybershikanu označily 2 % osob.

Otázka č. 6

Jaký důvod podle tebe vede některé děti k šikaně? *

Snaží se být středem pozornosti	62
Je to pro ně zábava	37
Chtějí mít nad někým kontrolu	21
Někoho napodobují	15
Nevím	9
Jiná...	5

tab. č. 4: „Jaký důvod podle tebe vede některé děti k šikaně?“⁶⁴

Podle odpovídajících respondentů je příčinou šikany zejména snaha o veškerou pozornost ostatních žáků či studentů. Důvodů může být mnoho. Mají špatný sociální základ nebo rodiče dítěti nedávají tolika péče, kterou vyžaduje, a proto usilují o lepší postavení ve škole mezi spolužáky. Na druhém místě odpovídající žáci a studenti

⁶³ tab. č. 3 – „Vlastní zdroj“, data získaná z: „Dotazník na téma kriminalita mládeže“.

⁶⁴ tab. č. 4 – „Vlastní zdroj“, data získaná z: „Dotazník na téma kriminalita mládeže“.

označili, že pro agresory psychická nebo fyzická šikana je zábava. Podle zpracovatelky „práce“ tyto dvě odpovědi spolu souvisí. Jde o to, že pokud agresor někoho šikanuje pro svou zábavu, ostatní děti, které si neuvědomují závažnost jeho chování ho pozorují a v některých případech i následují. Tím pádem je středem pozornosti. U odpovědi jiné se autor domnívá, že žáci či studenti nepochopily, že mohou k této odpovědi dopsat svůj postoj k dané otázce, jako to bylo u otázky č. 5.

Otázka č. 8

Stal/a jsi se někdy obětí šikany? *

Je potěšující záležitostí, že podle výzkumu 75 % mládeže nebylo obětí šikany. Ale stále je tu 25 % osob, kterých se toto negativní jednání ostatních dotklo osobně. Otázka č. 7 již byla zmíněna proto její výsledky zpracovatelka „práce“, již znovu nerozepisovala. Následující dotazy (od č. 9 do č. 11) jsou mířeny pouze na respondenty, kteří byli obětmi šikany.

U **otázky č. 9 až č. 11** zpracovatelka zjistila při vyhodnocování jistý problém, a to takový, že opět došlo k nepochopení na straně žáků či studentů. Daný dotaz byl zaměřován na ty, kteří odpověděli v předchozí otázce „Ano“ tedy, že byli obětmi šikany. I přes to, ti, kteří odpověděli v dotazu č. 8 „Ne“, na následující tři otázky odpověděli. Ten samý problém můžeme vidět i v následujících dvou dotazech, a tím pádem není relevantní výsledky použít v dané výzkumné části, protože výsledky jsou zavádějící a autor nemůže zjistit, jak odpovědělo jistých 25 %. Přesto, že často docházelo k nepochopení obsahu dotazníku, zpracovatelka si není vědoma, že by tuto výzkumnou metodu provedla špatně nebo nesprávně vyznačila nepovinné a povinné otázky.

Otázka č. 12

Kdybys byl/a šikanován/a, nebo jsi byl/a svědkem, jak by ses zachoval/a? *

Řekl/a bych to kamarádovi/kamarádce	5
Řekl/a bych to učiteli/učitelce	44
Řekl/a bych to rodičům	33
Neřekl/a bych to nikomu	4
Jiná...	11

tab. č. 5: „Kdybys byl/a šikanován/a, nebo jsi byla svědkem, jak by ses zachoval/a?“⁶⁵

Je správné, že většina osob by problém šikany řešila oznámením dospělému. I přes to vidí žáci a studenti jako první možnost učitele nebo učitelku. Pravděpodobně je to z důvodu, že jsou respondentům ihned nablízku. Jsou s nimi od rána po skončení školního dne a většinou svým žákům naslouchají. A samozřejmě, oporu vidí ve svých rodičích, kteří většinou představují stabilitu pro dítě.

Otázka č. 13

Jsou podle tebe tresty za šikanu dostatečné? *

Tento dotaz zpracovatelka „práce“ bere jako všeobecně známou věc a přišlo ji, že každý ví, jaké tresty za daný čin můžou nastat, ale po konzultaci s jedním z učitelů zpracovatelka zjistila, že jsou případy, kteří nevěděli, jaké tresty mohou nastat, a proto váhaly, jak mají na otázku č. 13 odpovědět. Nakonec ve spolupráci s paní učitelkou si vytvořili obrázek, jakou formu mohou tresty mít. Z respondentů je pro přísnější tresty 72 %, 24 % vnímají následky za jednání naprosto dostatečné a 4 % jsou pro mírnější tresty. Zpracovatelka je toho názoru, že by tresty měly být přísnější, někdy dochází, že agresor je pouze pokárán.

Otázka č. 14

Jak podle tebe můžeme šikaně předejít? *

Otázka č. 14 je otázkou volnou. Každý respondent odpověděl dle svého uvážení. Nejčastěji se objevuje odpověď „Nevím“ procentuálně se pohybuje okolo 26 %. Vedle toho se objevují odpovědi týkající se zavedení přísnějších trestů, více hodin psychologie ve škole, snažit se více zajímat o dění ve třídě ze strany učitele. Někteří také odpovídají,

⁶⁵ tab. č. 5 – „Vlastní zdroj“, data získaná z: „Dotazník na téma kriminalita mládeže“.

že se člověk nemá nechat šikanovat a buď to řešit oznámením nebo sám za sebe. Dalším způsobem, jak předejít šikaně je podle žáků a studentů lepší výchovou dětí nebo se jednoduše s takovými lidmi, kteří jsou agresory vůbec nezaobírat. Našli se i tací, kteří zastávají názor, že každý si šikanou projde a nedá se proti ní nic dělat. Objevili se i vtipálci, kteří napsali rádoby vtipné odpovědi. Bohužel ty se nadají ve výzkumu použít, jelikož nejsou relevantní. Z pohledu zpracovatelky, s některými žáky a studenty souhlasí a dále doplňuje, že by se měla zavést větší informovanost žáku o šikaně a jejích následcích.

Otázka č. 15

Pořádá škola programy, kde se dozvíš o problematice šikany a jaké následky sebou nese? *

V poslední řadě důležitá otázka ze strany zpracovatelky. Odpovědi byly velmi pozitivní a je vidět, že školy mají ve snaze bojovat se šikanou, a proto své žáky o ní informují. Jak tedy vyplívá nejčastější odpověď byla „Ano“ a to ze 60 %, vedle toho odpověď „Ne“ zaškrtno zbylých 40 % respondentů, v těchto případech zpracovatelka „práce“ doporučuje školám zavést programy, které informují o problematice šikany.

V oblasti prevence před šikanou a součinnosti PČR, Územního odboru Příbrami zpracovatelka „práce“ vyhotovila dvě otázky v řízeném rozhovoru směřující na toto téma. Podle příslušníka PČR, služebně zařazeného ve služební hodnosti vrchního asistenta u místně a věcně příslušné policejní součásti Policie ČR Krajského ředitelství Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, oddělení hlídkové služby se stal pouze jeden případ, kdy byla šikana ohlášena. Dále o šikaně PČR, Územního odboru Příbram dle vrchního asistenta, mládež informuje prostřednictvím prezentací a má za to, že jiná spolupráce se školami probíhá. Zpracovatelka „práce“ podle webové stránky „Bezpečná Příbram“⁶⁶ zjistila, že poslední forma součinnosti se školami byla v roce 2018.

⁶⁶ KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ PČR, *Bezpečná Příbram* [online]. Příbram. Dostupné z WWW: <<<https://www.bezpecnapribram.cz>>>.

Závěr

V souladu s hlavním cílem „práce“ bylo primárně demonstrovat základní pojmosloví a východiska zkoumané tematické oblasti. V rámci teoretické části „práce“ byly rámcově objasněny vybrané základní fenomenologické pojmy týkající se zločinnosti, tj. definice pojmu kriminality, protiprávního jednání, delikvence. Spolu se zmíněnými kriminologicko-fenomenologickými pojmy definuje strukturu, dynamiku, úroveň, členění, subjekty kriminality a vědní obory zabývající se touto problematikou. Dále popisuje nejčastější druhy kriminality či „jiné protispolečenské činnosti“ ve městě Příbram. Následně se zaměřuje na určující období let 2019 a 2020. S ohledem k časovému rozpětí zpracovávání věcné části „práce“ je také obohacena i o kvantitativní výstupy a ukazatele za určující období roku 2021. Analýza statistických dat se specializuje na registrovanou obecnou kriminalitu a tyto získané statistické údaje mezi sebou komparuje. Pomocí užití kvalitativní metody empirického šetření, tj. řízených rozhovorů s oslovenými respondenty, tj. s příslušníkem PČR, služebně zařazeného ve služební hodnosti vrchního asistenta u místně a věcně příslušné policejní součásti Policie ČR Krajského ředitelství Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, oddělení hlídkové služby a příslušníka ve služební hodnosti inspektora, kriminální policie a vyšetřování, oddělení analytiky a kybernetické kriminality, vykonávající funkci analytika, získává praktické informace o zvláštностech související s potíráním kriminality v příbramském teritoriu. Snahou bylo zjistit informace o nejčastějších pachatelích obecné kriminality a jejich možných motivech. Dále v jakých místech teritoriálního území města Příbram se kriminalita objevuje nejčastěji a proč tomu tak je. Z jakého důvodu nebyly některé trestné činy objasněny a jaká opatření by příslušníci zrealizovali, aby vedla ke změně v působnosti s PČR. Následně analyzuje, která preventivní opatření jsou ve městě aplikována a jaká je součinnost PČR se školami. Sekundárním cílem je kriminalita mládeže, kde zpracovatelka „práce“ popisuje dle zákona „o odpovědnosti mládeže“, definici mladistvých a dětí. Následně se zaměřuje na nejčastější společenský sociálně-patologický jev, tj. „šikana“. Jako metodou šetření byl uveden online dotazník na kvantitativní úrovni, který byl vyplněn ve spolupráci s žáky vybraných školských zařízení na teritoriálním území města Příbrami. Cílem bylo poukázat na četnost šikany na školách a kolik dětí a mladistvých bylo obětí daného společenského sociálně-patologického jevu, „šikany“.

Teoretická část, byla věnována především rámcovému vymezení základních pojmosloví a východisek zkoumané tematické oblasti obecně. Empirická část byla zaměřena na statistiky obecné registrované kriminality a hospodářské kriminality ve městě Příbrami v letech 2019 a 2020 a následně i v roce 2021. Ve srovnání těchto let dynamika kriminality ve městě výrazně klesá. V roce 2020 bylo o 7,8 % méně trestných činů, než v roce 2019. Zajímavé je, že největší podíl na kriminalitě mají trestné činy zařazené do majetkové kriminality v podobě krádeží vloupáním na dalších příčkách je násilná kriminalita, toxikománie a mravnostní kriminalita. Podle statistik je následující rok 2021 rokem, kdy dynamika celkové registrované obecné kriminality klesá a to o 221 skutků ve srovnání s rokem 2019 a o 83 případů s rokem 2020, následně i hospodářská kriminalita je v poklesu. Dynamika obecné kriminality se snižuje, a to díky preventivním opatřením na jejichž realizaci se podílí vedení města Příbrami společně s PČR, městskou policií a neziskovými organizacemi, působící na území města. V rámci jejího potírání se klade důraz na situační preventivní opatření, jako je například zesílení hlídkové služby PČR a městské policie, která společně rozvíjí bezpečnost obyvatel ve městě Příbram. V rámci technických opatření se osvětlují veřejná místa (viz oblast „Flusárna“, „Ryneček“ a okolí „Nového rybníka“) a rozšiřuje se městský dohlížecí kamerový systém.⁶⁷ Na strukturované řízené rozhovory, které byly směřovány na oddělení prevence, oddělení hlídkové služby, oddělení analytiky a kybernetické kriminality, oddělení pořádkové policie, byl ochoten odpovědět pouze příslušník PČR služebně zařazený ve služební hodnosti vrchního asistenta u místně a věcně příslušné policejní součásti Policie ČR Krajského ředitelství Středočeského kraje, Územního odboru Příbram, oddělení hlídkové služby a příslušníka služebně zařazeného ve služební hodnosti inspektora, kriminální policie a vyšetřování, oddělení analytiky a kybernetické kriminality, který vykonává funkci analytika. Na některé otázky nemohl příslušník PČR zařazen ve služební hodnosti vrchního asistenta, oddělení hlídkové služby, Územního odboru Příbram, odpovědět dle své vlastní profesní zkušenosti. Proto odpověděl podle obecných znalostí, které získal v rámci působnosti PČR. Dále příslušník PČR, zařazený na oddělení analytiky a kybernetické kriminality na kladené otázky, týkající se prevence neodpověděl, a to z důvodu své specializace, která nezahrnuje problematiku prevence. Odpovědi byly na vkus zpracovatelky „práce“ strohé a obecné, a to již z výše zmíněných důvodů. V oblasti součinnosti se školami v Příbrami, se zpracovatelka „práce“

⁶⁷ MĚSTO PŘÍBRAM, *Program prevence kriminality města Příbram na rok 2019*. Příbram, 2019. 25 s.

nedozvěděla konkrétní informace, protože dle řízeného rozhovoru s příslušníkem oddělení hlídkové služby, Územního odboru Příbram, služební hodnosti vrchního asistenta nebyla zřejmá přesná forma součinnosti se školami. Velmi překvapivý byl jeho postoj k poslední otázce kvalitativního šetření (příloha č. 1 otázka 13 „*Zlepšil/a byste něco na činnosti PČR, Územního odboru Příbram?*“). Příslušník PČR, služební hodnosti vrchního asistenta měl kritický postoj ke svým nadřízeným v rámci své působnosti na oddělení hlídkové služby. Má za to, že by měli být zaměstnanci oddělení hlídkové služby více podporováni, než kontrolováni. Příslušník PČR služební hodnosti inspektora, oddělení kybernetické kriminality a analytiky uvedl, že komunikace mezi jednotlivými útvary má značné nedostatky. Dále konstatuje, že vzdělanost a specializace příslušníků PČR by mohla být na vyšší úrovni než, která je doposud. Většinou se příslušníci v odpovědích shodovali, ale v momentě, kdy byly podány otázky týkající se preventivních opatření, nebyly schopni odpovědět dle svých profesních zkušeností. Otázky svým charakterem byly spíše směřovány na „preventisty“, kteří zpracovatelce „práce“ odmítli odpovědět.

Ve druhém bodě empirického výzkumného šetření byla použita kvantitativní metoda v podobě online dotazníku, který byl zaměřen na žáky základní školy a studenty střední školy. Bohužel toto šetření zpracovatelka „práce“ nebere za zcela úspěšné, jelikož se vyskytly problémy v porozumění na straně studentů a žáků. Otázky, které byly povinné byly označené symbolem („*“), otázky, které nebyly povinné šlo v dotazníku přeskočit. Ale i přes to, některé odpovědi byly použitelné. Většina odpovídajících respondentů byly dívky a to v 59 %. Podle 70 % je stále problém šikany aktuální, ale pouze 25 % bylo obětí šikany, což je velmi příjemný poznatek. Nejčastějším typem šikany je šikana psychická, a to ve formě posměšků. Radostným faktem je jednání osob, které by byly šikanovány nebo pokud by byly svědkem tohoto činu. Výsledkem je, že 44 respondentů by o problému řeklo učitelé nebo učitelce a 33 osob by se svěřilo rodičům. Je vidět, že v těchto osobách vidí oporu, a ví, že to nenechají bez povšimnutí.

Přes to, že kriminalita ve městě Příbram i na vybraných školských zařízeních klesá (viz Graf č. 1 – Graf č. 5), považuje zpracovatelka „práce“ za nutnost dále věnovat pozornost obecné kriminalitě či jiným sociálně-patologickým jevům a snažit se bezpečnost dostat na tu nejkvalitnější úroveň. Je zapotřebí v rámci situační prevence (viz kapitola 5.1 Struktura prevence) stále hledat místa na území města Příbram, která nejsou zcela osvětlena, snažit se zabývat více rizikovými místy, jako jsou např. ubytovny. Dále zpracovatelka „práce“ považuje za nutnost s ohledem na situační prevenci zesílit výkon

hlídkové činnosti PČR i městské policie v zájmových lokalitách a tím zvýšit bezpečnost obyvatel města. V rámci technických preventivních opatření považuje za nutnost zesílit městský dohlížecí kamerový systém. V oblasti školství vytvořit pozici metodika prevence (viz sociální prevence), na kterého se mohou žáci a studenti obrátit v případě problému. Nebo zvýšit počet programů, které informují mládež o společenském sociálně-patologickém jevu, „šikaně“. V případě, že existuje ve třídě žák, procházející šikanou, je nutné, aby se učitel či školní psycholog více dětem věnoval, našel původ šikany a její důvod. Dále v rámci sociální prevence upozornit rodiče žáka na daný problém a snažit se ho společně vyřešit. Současně navázat na vztahy žáka s rodinou a školou. Daná témata jsou a budou vždy aktuální, protože není možné zcela eliminovat kriminalitu v jakékoli podobě.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. GŘIVNA T., SCHEINOST M., ZOUBKOVÁ M. a kolektiv, *Kriminologie*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 563 s. ISBN 978-80-7478-614-3.
2. KAISER. G. *Kriminologie*. 1. vydání vyd. Praha: C.H., Beck, 1994. 268 s. ISBN 80-7179-002-8.
3. KUBE, E., SCHNEIDER, H., STOCK, J. *Kriminalprävention als kommunale Aufgabe*. In: KUBE, E., SCHNEIDER, H., STOCK, J. *Vereint gegen Kriminalität*. Lübeck: Schmidt – Römhild, 1996. 331 s. ISBN 978-3795007195.
4. KUČHTA, J.; VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. 554 s. ISBN 80-7179-813-4.
5. KYRIACOU CH., *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál, 2005. 151 s. ISBN 80-7178-945-3.
6. MARTÍNEK Z., *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada, 2009. 152 s. ISBN 978-80-247-2310-5.
7. MATOUŠEK O., KOFTOVÁ A., *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 2003. 340 s. ISBN 80-7178-771-X.
8. MUSIL, J., KONRÁD, Z. a SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2004. 583 s. ISBN 80-7179-878-9.
9. NEZKUSIL, J a kol. *Československá kriminologie*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1978. 270 s.
10. NOVOTNÝ, O.; ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 1., vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. 419 s. ISBN 80-86432-08-4.
11. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 2., přepracované vyd. Praha: ASPI, 2004. 451 s. ISBN 80-7357-026-2.
12. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 3. přepracované vyd. Praha: ASPI, 2008. 527 s. ISBN 978-80-7357-409-3.
13. SCHEINOST M., *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 238 s. ISBN 978-80-7338.
14. SOCHŮREK, J. *Úvod do penologie 1.vydání*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008. 80 s. ISBN 978-80-7372-287-6.

15. SVATOŠ R., *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
16. SVATOŠ, R., *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. 174 s. ISBN 978-80-86708-21-8.
17. SVATOŠ R., *Prevence kriminality, druhé aktualizované vydání*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú. Žižkova 4/6, 370 01 České Budějovice, 2016. 132 s. ISBN 9778-80-7556-009-4.
18. SVATOŠ R., *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú. Žižkova 4/6, 370 01 České Budějovice, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.
19. ZOUBKOVÁ I., MOULISOVÁ M., *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex, 2004. 146 s. ISBN 80-86795-05-5.

Elektronické zdroje

- FAKULTA SPORTOVNÍCH STUDIÍ MASARYKOVY UNIVERZITY. *Kriminologie - 8. Viktimologie* [online]. Kamenice: Fakulta sportovních studií MU, 22.7.2013. Dostupné z WWW: <<<https://www.fsp.s.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearnig/kriminologie/viktimologie>>>.
- MAPY BUDOUCNOSTI II. *Mapy kriminality Města Příbram*. Dostupné z WWW: <<<https://www.kriminalita.policie.cz>>>.
- npor. Bc. VOLF M. *Kriminalita v teritoriu města Příbrami ke dni 31.3.2019*. Příbram:15.4.2019.Dostupné z WWW: <<<https://bezpecnapribram.cz/data/48.pdf>>>.
- npor. Bc. VOLF M. *Statistika kriminality na Příbramsku za rok 2019* [online]. 24.01.2020.Dostupné z WWW:<<<https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminality-na-pribramsku-za-rok-2019>>>.
- npor. Bc. VOLF M. *Statistika kriminality na Příbramsku za rok 2020* [online]. 21.01.2021.Dostupné z WWW:<<<https://bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminality-na-pribramsku-za-rok-2020>>>.

- npor. Bc. VOLF M. *Statistika kriminality na Příbramsku za rok 2021* [online]. 01.2.2022. Dostupné z WWW: <<<https://bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminality-na-pribramsku-za-rok-2021>>>.
- por. Bc. MONIKA SCHINDLOVÁ, Dis. *Požár pizzerie* [online]. Příbram: PČR Příbram 15.12.2020. Dostupné z WWW: <<<https://www.policie.cz/clanek/pozar-pizzerie.aspx>>>.
- POLICIE ČR, *Preventivní informace šikana* [online]. Dostupné z WWW: <<[Šikana – Policie České republiky](#)>>
- PROCES – CENTRUM PRO ROZVOJ OBCÍ A REGIONŮ, s.r.o. *Analytická část – profil města Příbram* [online]. Ostrava. Dostupné z WWW: <<https://pribram.eu/files/post/101328/SP_Pribram_Analyticka_cast_FINAL.pdf>>
- JUDr. VICHLENDÁ M., Ph.D., Ing. KŘEČEK I., *Kriminologie*. Karviná: Střední odborná škola ochrany a majetku s. r. o., 2011. 224 s. Dostupné z WWW: <https://dokumenty.site/document/konec-kriminalistika-vichlenda-sosoom-zlincz-vzniku-tto-studijn-opory-se-podileli.html> >>
- MĚSTO PŘÍBRAM, *Oficiální stránky města Příbram* [online]. Dostupné z WWW: << [Město Příbram – oficiální stránky \(pribram.eu\)](#) >>

Legislativní dokumenty

1. ČESKÁ REPUBLIKA, Zákon č. 40/2009 Sb., *Zákon trestní zákoník*. Sbírka zákonů, 1.1.2010. Dostupné z WWW: << <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40> >>.
2. ČESKÁ REPUBLIKA, Zákon č. 218/2003 Sb., *Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů*. Sbírka zákonů, 31.7.2003. Dostupné z WWW: << <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218> >>.
3. ČESKÁ REPUBLIKA, Zákon č. 251/2016 Sb., *Zákon o některých přestupcích*. Sbírka zákonů, 03.08.2016. Dostupné z WWW: << <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251> >>.

4. MĚSTO PŘÍBRAM, *Koncepce prevence kriminality na období 2019-2020*. Příbram, 2018. 50 s.
5. MĚSTO PŘÍBRAM, *Oficiální stránky města Příbram* [online]. Dostupné z WWW: << [Město Příbram – oficiální stránky \(pribram.eu\)](http://pribram.eu) >>.
6. MĚSTO PŘÍBRAM, *Program prevence kriminality města Příbram na rok 2019*. Příbram, 2019. 25 s MĚSTO PŘÍBRAM, *Program prevence kriminality města Příbram na rok 2020*. Příbram, 2020. 20 s.
7. MĚSTO PŘÍBRAM, *Program prevence kriminality města Příbram na rok 2019*. Příbram, 2019. 25 s MĚSTO PŘÍBRAM, *Program prevence kriminality města Příbram na rok 2019*. Příbram, 2019. 25 s.

Ostatní zdroje

- Rozhovor s příslušníkem PČR, Územního odboru Příbram, oddělení hlídkové služby, služební hodnosti vrchního asistenta, ze dne 6.3.2022.
- Rozhovor s příslušníkem PČR, Územního odboru Příbram, kriminální policie a vyšetřování, oddělení analytiky a kybernetické kriminality ve funkci analytika, služební hodnosti inspektora, ze dne 6.3.2022.

Seznam zkratk

aj. A jiné

apod. A podobně

atd. A tak dále

BP Bakalářská práce

Např. Například

OČTŘ Orgány činné v trestním řízení

PČR Policie České republiky

př. Příklad

tj. To jest

tzv. Tak zvaně

Seznam tabulek a grafů

Graf č. 1 - Celková kriminalita vybraných TČ k 31.3.2019

Graf č. 2 - Kriminalita Města Příbrami za rok 2019

Graf. č. 3 – Kriminalita Města Příbrami za rok 2020

Graf. č. 4 – Kriminalita Města Příbrami za rok 2021

Graf č. 5 – Dynamika celkové kriminality Města Příbrami

Graf č. 6- Počet osob studujících na základních a středních školách

Obr. č. 1 – Teritoriální území Města Příbrami

tab. č. 1 - Úroveň kriminality ve Středočeském kraji za rok 2019

tab. č. 2 – Pohlaví a věk mládeže

tab. č. 3 – Co podle tebe znamená pojem šikana?

tab. č. 4 – Jaký důvod podle tebe vede některé děti k šikaně?

tab. č. 5 - Kdybys byl/a šikanován/a, nebo jsi byl/a svědkem, jak by ses zachoval/a?

Přílohy

I. Příloha č.1 – Řízený rozhovor s příslušníky PČR ve městě Příbrami

1. Jaká je vaše funkce (hodnost) u Policie ČR („dále jen **PČR**“) v Příbrami?
2. Jakou formu činnosti vykonáváte u PČR v Příbrami (hlídková, obchůzková, recepční, operační)?
3. Která skupina obyvatel je podle Vás nejvíce problémová v Příbrami?
4. Popsal/a byste stručně vaši zkušenost se zmíněnou problematickou skupinou?
5. Z jakého důvodu se trestné činy shlukují do oblasti města Příbrami VII?
6. Podle Vašeho názoru, jaké jsou nejčastější motivy pachatelů?
7. Uveďte důvod (pokud můžete), proč jsou některé trestné činy za rok 2019 a 2020 neobjasněny?
8. Můžete říct, jaký vliv měla pandemie onemocnění COVID-19 na kriminalitu v Příbrami?

9. Jak hodnotíte kroky PČR a vedení města, aby zamezily kriminalitě? Jsou tyto kroky podle vás dostatečné ke zmírnění zločinnosti?

10. Na jakou oblast prevence je PČR, Územního odboru Příbram zaměřena?

11. Jak často se setkáváte s oznámeními šikany na školách? Jaké je jednání PČR při takových to oznámeních?

12. Jaká je součinnost PČR se základními a středními školami v Příbrami v oblasti prevence kriminality? A jak děti informujete o prevenci?

13. Zlepšil/a byste něco na činnosti PČR, Územního odboru Příbram?

II. Příloha č.2 - Dotazníkové šetření na téma kriminalita mládeže – šikana

Otázky označené * jsou povinné.

1. Pohlaví*

- a) Žena
- b) Muž

2. Věk*

- a) Méně než 15
- b) 15-17
- c) 18 a více

3. Studuji na*

- a) Základní škole, 1. stupeň
- b) Základní škole, 2. stupeň
- c) Střední škole

4. Je podle tebe problematika šikany aktuální?*

- a) Ano
- b) Ne

5. Co podle tebe znamená pojem šikana?*

- a) Opakované posmívání se, zesměšňování
 - b) Bití
 - c) Braní a poškozování věcí
 - d) Krádeže, vymáhání peněz
 - e) Jiné
-

6. Jaký důvod podle tebe vede některé děti k šikaně?*

- a) Snaží se být středem pozornosti
 - b) Je to pro ně zábava
 - c) Chtějí mít nad někým kontrolu
 - d) Někoho napodobují
 - e) Nevím
 - f) Jiné
-

7. Jaký typ šikany se u vás ve třídě objevuje nejvíce?

- a) Fyzická šikana
- b) Psychická šikana
- c) Kyberšikana (přes sociální sítě)

8. Stal/a jsi se někdy obětí šikany?*

- a) Ano
- b) Ne

9. Jak často k šikaně docházelo?

- a) Nikdy
- b) Každý den
- c) Několikrát za měsíc
- d) Jiné

.....

.

10. Kdo tě šikanoval?

- a) Děvčata ze třídy
- b) Kluci ze třídy
- c) Starší žáci/studenti
- d) Jiné

.....

11. Kde se šikanování odehrálo?

- a) Ve třídě
- b) Na chodbě
- c) V šatně
- d) Jiné

.....

12. Kdybys byl/a šikanován/a, nebo jsi by byl/a svědkem šikany, jak by ses zachoval/a?*

- a) Řekl/a bych to kamarádovi/kamarádce
- b) Řekl/a bych to učiteli/učitelce
- c) Řekl/a bych to rodičům
- d) Neřekl/a bych to nikomu
- e) Jiné

.....

13. Jsou podle tebe tresty za šikanu dostatečné?*

- a) Ne, měly by být přísnější
- b) Ne, jsou moc přísné
- c) Ano

14. Jak podle tebe můžeme předejít šikaně?*

15. Pořádá škola programy, kde se dozvíš o problematice šikany a jaké následky sebou nese?*

a) Ano

b) Ne